SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-24-134-19

Druk nr 3491

Warszawa, 31 maja 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych przekazuję Sejmowi

- Informację o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2018 r.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Przedsiębiorczości i Technologii.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych

Stan na 31 grudnia 2018 r.

Warszawa, maj 2019 r.

Spis treści

Synteza.....3

Wprowadzenie.....4

I. Zmiany legislacyjne.....5

II. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych.....6

III. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych.....11

IV. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi.....35

Podsumowanie.....59

Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.....61

Synteza

Niniejszy dokument został przygotowany w związku z art. 26 *ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 482), zwanej dalej „ustawą o sse", który nakłada na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania Sejmowi informacji o realizacji ustawy o sse wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

Dokument ten zawiera informacje dotyczące funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. i obejmuje, tak jak w raportach za poprzednie lata, następujące zagadnienia:

- lokalizację i stopień zagospodarowania każdej ze stref,
- efekty funkcjonowania stref z uwzględnieniem liczby udzielonych zezwoleń, utworzonych miejsc pracy, wartości i struktury branżowej zrealizowanych inwestycji oraz krajów pochodzenia kapitału,
- działalność spółek zarządzających strefami.

W 2018 r. łączny obszar stref wzrósł o 222,9 ha, tj. do poziomu 22 883,6 ha. Średni stopień jego zagospodarowania wyniósł ok. 63%.

Na koniec 2018 r. przedsiębiorcy posiadali 2 535 ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref.

W 2018 r. skumulowana wartość zainwestowanego kapitału wyniosła blisko 119,2 mld zł, co oznacza wzrost o ponad 12,6 mld zł, czyli o 11,85% w stosunku do roku poprzedniego.

Na koniec grudnia 2018 r. inwestorzy zatrudniali łącznie ponad 379 tys. pracowników. W stosunku do 2017 r. ich liczba zwiększyła się o 26 tys., tj. o 7,4%. Wzrost ten był większy niż w 2017 r. o 1,1 pkt. proc.

Zainwestowany w strefach kapitał w ponad 60% pochodził z pięciu krajów, tj.: Polski, Niemiec, Holandii, Luksemburga i USA. Struktura branżowa inwestycji nie uległa istotnym zmianom. Największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały firmy z branży motoryzacyjnej (ponad 24,0%). Kolejne miejsca zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (prawie 9,7%) oraz wyrobów metalowych (ok. 7,7%).

Największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefy legnicką i katowicką. W 2018 r. na branżę wiodącą w tych strefach przypadło odpowiednio: 52,4% i 50,1% zainwestowanego kapitału. W strefach: słupskiej, wałbrzyskiej i suwalskiej udział branży dominującej również był wysoki i przekroczył 40% wartości inwestycji. W strefach: legnickiej, katowickiej i wałbrzyskiej dominującą branżą była motoryzacja, a w słupskiej i suwalskiej największy udział miała branża drzewna.

W 2018 r. spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi przeznaczyły na ich promocję 6,97 mln zł. Z kolei na budowę infrastruktury na obszarze stref wydatkowano 302,4 mln zł, w tym nakłady spółek zarządzających stanowiły 28,1%. Pozostała część wydatków została sfinansowana przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Wprowadzenie

Specjalna strefa ekonomiczna to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, gdzie przedsiębiorcy realizujący nowe inwestycje mogą korzystać z pomocy regionalnej w formie zwolnienia dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu od podatku dochodowego.

W Polsce istnieje 14 specjalnych stref ekonomicznych, tj.: kamiennogórska, katowicka, kostrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, słupska, starachowicka, suwalska, tarnobrzeska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska.

Według obowiązujących przepisów strefy będą funkcjonowały do końca 2026 r.

Zasady korzystania z pomocy publicznej przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane do końca 2000 r. zostały wynegocjowane z Komisją Europejską i określa je *ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. poz. 1840, z późn. zm.).

Przedsiębiorcy posiadający zezwolenia udzielone po 1 stycznia 2001 r. korzystają z pomocy publicznej w formie zwolnień podatkowych na zasadach całkowicie zgodnych z prawem UE obowiązującym w dniu wydania zezwolenia.

Na przestrzeni lat zasady udzielania pomocy w strefach ulegały zmianom, przy czym najistotniejsze modyfikacje wynikały z unijnych regulacji dotyczących udzielania pomocy publicznej, w szczególności regionalnej pomocy inwestycyjnej. Znalazło to odzwierciedlenie w funkcjonowaniu w przeszłości kilku programów pomocowych dotyczących stref.

Aktualnie specjalne strefy ekonomiczne objęte są programem pomocowym o numerze SA.40523(2015/X) do końca 2020 r. Na program składają się akty prawne regulujące zasady udzielania pomocy w strefach, a więc ustawa o sse, *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 81), a także 14 rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki (odrębnych dla każdej strefy) wydanych w oparciu o art. 17 ust. 1a ustawy o sse.

I. Zmiany legislacyjne

W 2018 r. weszła w życie *ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji* (Dz. U. poz. 1162), która wprowadziła nowy instrument wsparcia przedsiębiorców realizujących nowe projekty inwestycyjne na terenie całej Polski w formie zwolnienia dochodu od podatku dochodowego. Instrument ten miał zastąpić specjalne strefy ekonomiczne. Ustawą o wspieraniu nowych inwestycji wprowadzono zmiany w ustawie o specjalnych strefach ekonomicznych. Najważniejsze zmiany dotyczą:

- likwidacji możliwości zmiany granic stref z dniem 16 czerwca 2019 r.,
- określenia sposobu rozliczania pomocy w przypadku przedsiębiorcy posiadającego więcej niż jedno zezwolenie,
- uchylenia z dniem 16 czerwca 2019 r. przepisów stanowiących podstawę do wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie sse,
- uchylenia przepisów stanowiących upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzeń dotyczących sposobu przeprowadzania przetargów i rokowań oraz rozporządzeń powierzających zarządzającym strefami wydawanie zezwoleń i wykonywanie kontroli realizacji warunków zezwoleń,
- określenia przesłanek stwierdzenia wygaśnięcia zezwolenia w przypadku przedsiębiorcy posiadającego więcej niż jedno zezwolenie,
- upoważnienia ministra właściwego do spraw gospodarki do kontroli zarządzającego strefą w zakresie realizacji zadań związanych z kontrolą przedsiębiorców dotyczącą spełnienia warunków zezwoleń oraz realizacji zadań określonych w art. 8 ustawy o sse,

W styczniu 2018 r. znowelizowano też *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych* oraz 14 rozporządzeń wydanych na podstawie art. 17 ust. 1a ustawy o sse dotyczących przetargów i rokowań mających na celu wyłonienie przedsiębiorców, którzy uzyskają zezwolenia na działalność w strefach. Zmiany te wynikały z konieczności dostosowania programu pomocowego do regulacji wprowadzonych *rozporządzeniem Komisji (UE) 2017/1084 z dnia 14 czerwca 2017 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 651/2014 w odniesieniu do pomocy na infrastrukturę portową i infrastrukturę portów lotniczych, progów powodujących obowiązek zgłoszenia pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, pomocy na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną, a także programów regionalnej pomocy operacyjnej skierowanych do regionów najbardziej oddalonych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 702/2014 w odniesieniu do obliczania kosztów kwalifikowalnych* (Dz. Urz. UE L 156 z 20.06.2017, str.1). W świetle nowych regulacji notyfikacji Komisji Europejskiej wymaga projekt pomocy dla przedsiębiorcy, który dokonał lub planuje przeniesienie takiej samej lub podobnej działalności między krajami EOG, a wcześniejsze regulacje odnosiły się do zamknięcia takiej samej lub podobnej działalności w jednym z państw EOG. Dodatkowo zmodyfikowano warunek dla inwestycji polegających na zasadniczej zmianie procesu produkcji, wskazując, że dotyczy on wyłącznie dużych przedsiębiorców.

II. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o sse statusem strefy mogą być obejmowane grunty stanowiące własność zarządzającego, Skarbu Państwa, jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i związku komunalnego albo będące w użytkowaniu wieczystym zarządzającego lub jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, czyli tzw. grunty publiczne. Kryteria włączania do stref takich gruntów określa *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych,* przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 27 stycznia 2009 r.

W świetle art. 5 ust. 3 ustawy o sse możliwe jest także obejmowanie strefą gruntów stanowiących własność lub użytkowanie wieczyste innych podmiotów, tzw. gruntów prywatnych, z zastrzeżeniem spełnienia jednego z warunków określonych w pkt 1–4. Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o sse w przypadku warunków określonych w pkt 1–3 szczegółowe kryteria powinno określić rozporządzenie Rady Ministrów, które nie zostało wydane. Oznacza to, że w 2018 r. włączenie gruntu prywatnego możliwe było wyłącznie w przypadku, gdy wymagała tego pełna realizacja rozpoczętej inwestycji, przy czym powierzchnia włączanego terenu nie mogła przekraczać 2 ha.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. specjalne strefy ekonomiczne obejmowały tereny zlokalizowane w 186 miastach i 308 gminach, o łącznej powierzchni 22 883,6 ha.

W stosunku do roku 2017 powierzchnia stref wzrosła o 222,86 ha, w wyniku włączenia 225,39 ha i wyłączenia 2,72 ha oraz korekty obszaru zwiększającej powierzchnie stref o 0,2 ha, dokonanej w związku z nowymi pomiarami geodezyjnymi. Wszystkie tereny włączone do strefy to grunty publiczne.

W 2018 r. zmianie uległy granice 5 specjalnych stref ekonomicznych: katowickiej, kostrzyńsko-słubickiej, legnickiej, łódzkiej i tarnobrzeskiej. W największym stopniu zwiększył się obszar strefy katowickiej. Powierzchnia tej strefy wzrosła o 134,96 ha, co stanowiło wzrost o 5,16%. Powierzchnia strefy kostrzyńsko-słubickiej wzrosła o 47,7 ha (2,17%). Zwiększenia powierzchni pozostałych trzech stref kształtowały się w przedziale 9,7–20,2 ha. Żadna strefa nie zmniejszyła swojego obszaru w porównaniu z rokiem 2017.

Lokalizację i wielkość specjalnych stref ekonomicznych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2018 r.*)
		Stan na 31.12.2017 r.	Stan na 31.12.2018 r.	
1	**Kamiennogórska** dolnośląskie, wielkopolskie	540,8285	540,8285	miasta: Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kowary, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, Zgorzelec gminy: Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubań, Lubawka, Lwówek Śląski, Mirsk, Nowogrodziec, Prusice, Żmigród
2	**Katowicka** śląskie, małopolskie, opolskie	2 614,3965	2 749,3570	miasta: Bielsko-Biała, Bieruń, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Knurów, Lubliniec, Myszków, Orzesze, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Żory gminy: Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Głuchołazy, Godów, Gogolin, Kietrz, Koniecpol, Krapkowice, Krzepice, Lędziny, Miedźna, Myślenice, Ogrodzieniec, Olesno, Pawłowice, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Ujazd, Węgierska Górka, Woźniki
3	**Kostrzyńsko-Słubicka** lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie	2 201,2549	2 248,9669	miasta: Białogard, Gniezno, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, Piła, Poznań, Szczecin, Wągrowiec, Zielona Góra, **Żagań**, Żary gminy: Barlinek, Buk, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Dębno, Dobiegniew, Drezdenko, Golczewo, Goleniów, Gryfice, Gryfino, Gubin, Kamień Pomorski, Kargowa, Karlino, Kłodawa, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Kwilcz, Lipno, Lubsko, Łobez, Międzychód, Międzyrzecz, Myślibórz, Nowogard, Nowy Tomyśl, Pełczyce, Płoty, Przemęt, Rzepin, Santok, Sieraków, Skwierzyna, Słubice, Stęszew, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcin, Swarzędz, Śmigiel, **Witnica**, Wronki, Zwierzyn, Żagań
4	**Krakowska** małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie	949,6604	949,6604	miasta: Bochnia, Bukowno, Kraków, Krosno, Limanowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Oświęcim, Sucha Beskidzka, Tarnów gminy: Andrychów, Bobowa, Bochnia, Boguchwała, Chełmek, Chełmiec, Chrzanów, Czorsztyn, Dąbrowa Tarnowska, Dobczyce, Drwinia, Gdów, Jędrzejów, Klucze, Niepołomice, Nowa Sarzyna, Skawina, Słomniki, Stary Sącz, Trzebinia, Tuchów, Wolbrom, Zabierzów, Zakliczyn, Zator
5	**Legnicka** dolnośląskie, lubuskie	1 341,1473	1 361,3405	miasta: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, Zgorzelec, Złotoryja gminy: Chojnów, Gromadka, Iłowa, Kostomłoty, Legnickie Pole, Miękinia, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, **Radwanice**, Środa Śląska

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2018 r.*)
		Stan na 31.12.2017 r.	Stan na 31.12.2018 r.	
6	**Łódzka** łódzkie, wielkopolskie, mazowieckie	1 754,6376	1 764,8946	miasta: Bełchatów, **Brzeziny**, Kalisz, Koło, Konstantynów Łódzki, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Sochaczew, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów gminy: Aleksandrów Łódzki, Brójce, Kleszczów, Koluszki, Krośniewice, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, Rozprza, Sławno, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Zelów, Zgierz, Żychlin
7	**Mielecka** podkarpackie, małopolskie, lubelskie, zachodniopomorskie, śląskie	1 723,9743	1 723,9743	miasta: Chełm, Częstochowa, Dębica, Gorlice, Jarosław, Jasło, Krasnystaw, Kraśnik, Krosno, Leżajsk, Lubaczów, Lubartów, Lublin, Łańcut, Mielec, Międzyrzec Podlaski, Radzyń Podlaski, Rzeszów, Sanok, Szczecin, Zamość gminy: Brzozów, Dębica, Głogów Małopolski, Jedlicze, Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Ostrów, Radomyśl Wielki, Rejowiec Fabryczny, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Strzyżów, Trzebownisko, Zagórz
8	**Pomorska** pomorskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie	2 246,2929	2 246,2929	miasta: Biała Podlaska, Brodnica, Bydgoszcz, Czarnków, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kwidzyn, Lipno, Łeba, Malbork, Piła, Rypin, Stargard, Starogard Gdański, Tczew, Toruń, Włocławek gminy: Barcin, Chojnice, Czarna Woda, Czarnków, Człuchów, Gniewino, Grudziądz, Janikowo, Kowalewo Pomorskie, Krokowa, Liniewo, Lipno, Łysomice, Nakło nad Notecią, Pakość, Police, Solec Kujawski, Sztum, Świecie, Tczew, Wąbrzeźno
9	**Słupska** pomorskie, zachodniopomorskie	910,1585	910,1585	miasta: Darłowo, Koszalin, Lębork, Słupsk, Szczecinek, Ustka, Wałcz gminy: Biesiekierz, Czarne, Debrzno, Kalisz Pomorski, Karlino, Polanów, Słupsk, Tychowo
10	**Starachowicka** świętokrzyskie, mazowieckie, opolskie, łódzkie, lubelskie	707,9814	707,9814	miasta: Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Puławy, Skarżysko-Kamienna, Starachowice gminy: Bliżyn, Iłża, Końskie, Mniszków, Morawica, Piekoszów, Połaniec, Puławy, Sędziszów, Staszów, Stąporków, Suchedniów, Szydłowiec, Tułowice
11	**Suwalska** podlaskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie	662,9506	662,9506	miasta: Augustów, Białystok, Bielsk Podlaski, Ełk, Grajewo, Hajnówka, Łomża, Olecko, Ostrów Mazowiecka, Sejny, Suwałki gminy: Czyżew, Gołdap, Małkinia Górna, Narewka, Nowogród, Siemiatycze, Suwałki, Szczuczyn, Zabłudów

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2018 r.*)
		Stan na 31.12.2017 r.	**Stan na 31.12.2018 r.**	
12	**Tarnobrzeska** podkarpackie, mazowieckie, świętokrzyskie, lubelskie, dolnośląskie, podlaskie	1 868,2066	1 877,9531	miasta: **Gostynin**, Jasło, Kraśnik, Łuków, Pionki, Przemyśl, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski, **Włodawa** gminy: Baranów Sandomierski, Białobrzegi, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jedlicze, Kobierzyce, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Rudnik nad Sanem, Ryki, Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wierzbica, Wyszków
13	**Wałbrzyska** dolnośląskie, opolskie, wielkopolskie, lubuskie	3 774,5461	3 774,5461	miasta: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, Jawor, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław gminy: Bolków, Brzeg, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa, Długołęka, Dobromierz, Dobroszyce, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kluczbork, Kłodzko, Kobierzyce, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Lewin Brzeski, Łubowo, Męcinka, Namysłów, Niemodlin, Nowa Ruda, Nysa, Oława, Otmuchów, Pleszew, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Stoszowice, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie, Żarów
14	**Warmińsko-Mazurska** warmińsko-mazurskie, mazowieckie	1 364,6770	1 364,6770	miasta: Bartoszyce, Braniewo, Ciechanów, Działdowo, Elbląg, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mława, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Ostrołęka, Ostróda, Płońsk gminy: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Ciechanów, Dobre Miasto, Działdowo, Iława, Iłowo-Osada, Kurzętnik, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Orzysz, Ostróda, Pasłęk, Piecki, Pisz, Pomiechówek, Stawiguda, Szczytno, Węgorzewo, Wielbark, Zakroczym, Zalewo, Żuromin
Razem		**22 660,7126**	**22 883,5818**	

*) *Pogrubioną czcionką wyróżniono miasta i gminy, których tereny po raz pierwszy włączono do strefy w 2018 r*

Zagospodarowanie obszaru stref

Stopień zagospodarowania obszaru stref przedstawia tabela 2. Do gruntów zagospodarowanych została zaliczona powierzchnia zajęta przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy oraz przez przedsiębiorców działających bez zezwolenia (gdyż je wcześniej utracili, nie mogli go uzyskać np. z uwagi na przedmiot działalności lub nie byli zainteresowani korzystaniem z pomocy publicznej, do której ono uprawnia), a także grunty zajęte pod infrastrukturę.

Tabela 2. Zagospodarowanie obszaru stref wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Lp.	Strefa	Obszar strefy (w ha)	Grunty zagospodarowane (w ha)	Grunty niezagospodarowane (w ha)	Stopień zagospodarowania gruntów (w %)
1	Kamiennogórska	540,8285	247,4943	293,3342	45,76
2	Katowicka	2 749,3570	1 817,2862	932,0708	66,10
3	Kostrzyńsko-Słubicka	2 248,9669	1 374,5278	874,4391	61,12
4	Krakowska	949,6604	649,796	299,8644	68,42
5	Legnicka	1 361,3405	443,0401	918,3004	32,54
6	Łódzka	1 764,8946	1152,719	612,1756	65,31
7	Mielecka	1 723,9743	1 356,1315	367,8428	78,66
8	Pomorska	2 246,2929	1 589,7215	656,5714	70,77
9	Słupska	910,1585	363,6809	546,4776	39,96
10	Starachowicka	707,9814	458,8949	249,0865	64,82
11	Suwalska	662,9506	460,5291	202,4215	69,47
12	Tarnobrzeska	1 877,9531	1 448,0017	429,9514	77,11
13	Wałbrzyska	3 774,5461	2 090,9225	1 683,6236	55,40
14	Warmińsko-Mazurska	1 364,6770	972,2054	392,4716	71,24
Razem		**22 883,5818**	**14 424,9509**	**8 458,6309**	**63,04**

Na koniec 2018 r. łączny obszar specjalnych stref ekonomicznych był zagospodarowany w 63%. Największym stopniem zagospodarowania terenów charakteryzowały się strefy mielecka (78,66%), tarnobrzeska (77,11%) i pomorska (70,77%), zaś najmniejszym − legnicka (32,54%).

Na stopień zagospodarowania obszarów stref ma wpływ nie tylko powierzchnia terenów udostępnionych przedsiębiorcom pod inwestycje, ale także powierzchnia gruntów włączonych i wyłączonych w danym roku. Tereny wyłączone ze stref mogły być w poprzednich latach zaliczane do terenów zagospodarowanych. Przyczyną ich wyłączania może być na przykład utrata zezwolenia przez inwestora lub też zajęcie terenu pod infrastrukturę. Oznacza to, że stopień zagospodarowania stref nie jest informacją pozwalającą w prosty sposób ocenić rozwój danej strefy w czasie, a jedynie obrazuje stosunek powierzchni zagospodarowanej do całej powierzchni strefy na koniec analizowanego okresu.

III. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Prezentowane poniżej informacje opracowano na podstawie sprawozdań kwartalnych przekazywanych ministrowi właściwemu do spraw gospodarki przez spółki zarządzające strefami. Sprawozdania te odnoszą się do przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na działalność w strefie. Pozostali, którzy nie posiadają zezwoleń, nie są objęci sprawozdawczością, gdyż nie ma podstaw prawnych do nałożenia na nich takiego obowiązku. W związku z tym dane o liczbie istniejących miejsc pracy oraz wartości poniesionych inwestycji są zaniżone w stosunku do wielkości faktycznych.

Efekty ekonomiczne poszczególnych stref w dużym stopniu są zdeterminowane położeniem geograficznym obszarów i związanym z tym poziomem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej oraz dostępnością wykwalifikowanej kadry. Strefy, które należą do wiodących pod względem liczby udzielonych zezwoleń, wartości inwestycji i liczby utworzonych miejsc pracy, są zlokalizowane w części zachodniej, południowej i centralnej Polski.

Liczba udzielonych zezwoleń

W roku 2018 wydane zostały 264 zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych, przy czym na koniec roku ważnych pozostało 260 zezwoleń, co stanowiło 10,2% ogółu ważnych zezwoleń. W porównaniu z 2017 r. liczba udzielonych zezwoleń była niższa o prawie 25,0%.

Tabela 3. Liczba ważnych zezwoleń

Lp.	Strefa	31.12.2016 r.		31.12.2017 r.		31.12.2018 r.	
		narastająco	wydane w 2016 r.	narastająco	wydane w 2017 r.	narastająco	wydane w 2018 r.
1	Kamiennogórska	62	3	60	4	62	3
2	Katowicka	280	27	329	56	364	39
3	Kostrzyńsko-Słubicka	182	13	180	23	186	11
4	Krakowska	171	28	189	20	179	9
5	Legnicka	90	8	86	12	93	9
6	Łódzka	220	16	209	26	228	22
7	Mielecka	228	40	268	47	284	32
8	Pomorska	162	16	173	36	188	16
9	Słupska	88	10	79	9	86	9
10	Starachowicka	78	3	56	5	68	11
11	Suwalska	79	19	92	15	106	19
12	Tarnobrzeska	205	24	195	24	221	32
13	Wałbrzyska	313	36	315	33	343	37
14	Warmińsko-Mazurska	105	14	118	36	127	11
Razem		**2 263**	**257**	**2 349**	**346**	**2 535**	**260**

W 2018 r. najwięcej zezwoleń uzyskali przedsiębiorcy w strefach: katowickiej (39), wałbrzyskiej (37), mieleckiej i tarnobrzeskiej (po 32 zezwolenia). Na wymienione strefy przypadło prawie 54% ważnych zezwoleń wydanych w 2018 r.

Spadek łącznej liczby zezwoleń odnotowano jedynie w strefie krakowskiej i był on konsekwencją upływu terminu ważności 10 zezwoleń na prowadzenie działalności w tych strefach. Łącznie w 2018 r. upłynął termin ważności 21 zezwoleń na prowadzenie działalności w 3 strefach: katowickiej (2), krakowskiej (10) i mieleckiej (9).

Wygaśnięcie zezwolenia w związku z upływem terminu jego obowiązywania oznacza dla przedsiębiorcy utratę prawa do pomocy publicznej w formie zwolnienia dochodów z działalności w strefie od podatku dochodowego. Przedsiębiorcy nieposiadający kolejnego, ważnego zezwolenia zobowiązani są do opodatkowania działalności na zasadach ogólnych.

W 2018 r. najwięcej zezwoleń należało do przedsiębiorców w strefie katowickiej (364) i wałbrzyskiej (343), a następnie w mieleckiej (284), łódzkiej (228) i tarnobrzeskiej (221). Na podmioty prowadzące działalność na terenie wspomnianych pięciu stref przypadło blisko 57% wszystkich zezwoleń ważnych na koniec 2018 r.

Całkowita liczba zezwoleń wydanych od początku funkcjonowania stref do końca 2018 r. wyniosła 4 301, z tego 1 766 zostało wyłączonych z obrotu prawnego w związku z cofnięciem, wygaśnięciem, stwierdzeniem nieważności bądź uchyleniem.

Cofnięcie zezwolenia może nastąpić z urzędu w sytuacji niezrealizowania przez przedsiębiorcę określonych w nim warunków. Ponadto, zgodnie z nowelizacją ustawy o sse z 2014 r., zezwolenie może być cofnięte na wniosek samego przedsiębiorcy. Od początku funkcjonowania stref do końca 2018 r. cofnięto 780 zezwoleń, tj. 18,1% ogółu wydanych, zaś w samym 2018 r. – 17 zezwoleń.

Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia następuje na wniosek przedsiębiorcy lub z mocy prawa w przypadku utraty przez dany podmiot statusu przedsiębiorcy, tj. z dniem wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (z zastrzeżeniem, że nie została ona uprzednio przejęta przez inny podmiot), zaś w przypadku osoby fizycznej – z dniem wykreślenia z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (pod warunkiem, że wykreślenie z ewidencji nie jest skutkiem przekształcenia formy działalności w spółkę kapitałową w oparciu o przepisy art. 584^1 Kodeksu spółek handlowych i zezwolenie nie przeszło na spółkę powstałą z przekształcenia). Ponadto zezwolenie wygasa wraz z upływem terminu, na jaki zostało udzielone. Do końca 2018 r. wygasło 977 zezwoleń, co stanowi niespełna 22,7% ogólnej liczby zezwoleń wydanych od początku istnienia stref. W samym 2018 r. wygaszenia dotyczyły 64 zezwoleń, w tym 43 wygaśnięcia stwierdzono na wniosek przedsiębiorców, zaś 21 zezwoleń wygasło w związku z upływem terminu ich ważności.

Unieważnienie zezwolenia ma miejsce w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wskazanych w art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład naruszenia przepisów o właściwości, wydania decyzji bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa. Od początku funkcjonowania stref minister właściwy do spraw gospodarki unieważnił 7 zezwoleń, ostatnie w 2016 r.

Uchylenie zezwolenia następuje w sytuacji wystąpienia przesłanki określonej w art. 145 § 1, art. 145a lub w art. 145b Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład ujawnienia istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, które nie były znane organowi wydającemu decyzję, bądź też wydania decyzji w wyniku przestępstwa. Minister właściwy do spraw gospodarki dotychczas uchylił tylko 2 zezwolenia, ostatnie w 2016 r. Podstawą tych decyzji była pierwsza z wyżej przytoczonych okoliczności.

Liczbę ważnych zezwoleń w latach 2016–2018 przedstawia tabela 3. W kolumnie „narastająco" podano zezwolenia wydane od początku istnienia stref i ważne na koniec danego roku.

Nakłady inwestycyjne

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwoleń, które były ważne na dzień 31 grudnia 2018 r., ponieśli od początku istnienia stref nakłady inwestycyjne w wysokości 119,2 mld zł. W stosunku do roku 2017 inwestycje wzrosły o ponad 12,6 mld zł, tj. o 11,85%.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną wartość zainwestowanego kapitału w latach 2016–2018 przez podmioty posiadające ważne zezwolenia na koniec danego roku.

Tabela 4. Poniesione nakłady inwestycyjne (narastająco na koniec roku) w mln zł

Lp.	Strefa	2016 r.	2017 r.	2018 r.	Udział w łącznych nakładach w 2018 r. (w %)	Dynamika (rok poprzedni = 100)	
						2017/2016	2018/2017
1	Kamiennogórska	2 403,9	2 557,3	2 701,9	2,27	106,38	105,66
2	Katowicka	14 101,1	16 605,1	19 305,5	16,20	117,76	116,26
3	Kostrzyńsko-Słubicka	6 858,4	7 133,4	8 099,0	6,79	104,01	113,54
4	Krakowska	3 544,7	4 240,4	4 176,2	3,50	119,63	98,48
5	Legnicka	7 949,0	5 131,8	6 308,7	5,29	64,56	122,93
6	Łódzka	15 577,7	13 318,7	14 266,2	11,97	85,50	107,11
7	Mielecka	6 596,0	7 838,1	9 523,6	7,99	118,83	121,50
8	Pomorska	11 778,8	10 481,6	11 158,8	9,36	88,99	106,46
9	Słupska	1 693,0	1 592,3	1 964,4	1,65	94,05	123,37
10	Starachowicka	2 268,7	1 790,9	2 089,8	1,75	78,94	116,69
11	Suwalska	1 941,7	2 500,1	2 877,8	2,41	128,76	115,11
12	Tarnobrzeska	8 635,3	7 470,7	8 486,8	7,12	86,51	113,60
13	Wałbrzyska	24 364,1	22 789,5	24 314,5	20,40	93,54	106,69
14	Warmińsko-Mazurska	4 540,8	3 124,6	3 929,2	3,30	68,81	125,75
Razem		**112 253,2**	**106 574,5**	**119 202,5**	**100,0**	**94,94**	**111,85**

W 2018 r. największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały strefy: wałbrzyska – 20,40%, katowicka – 16,20% i łódzka – 11,97%, natomiast najmniejszy – strefa słupska (1,65%) i starachowicka (1,75%).

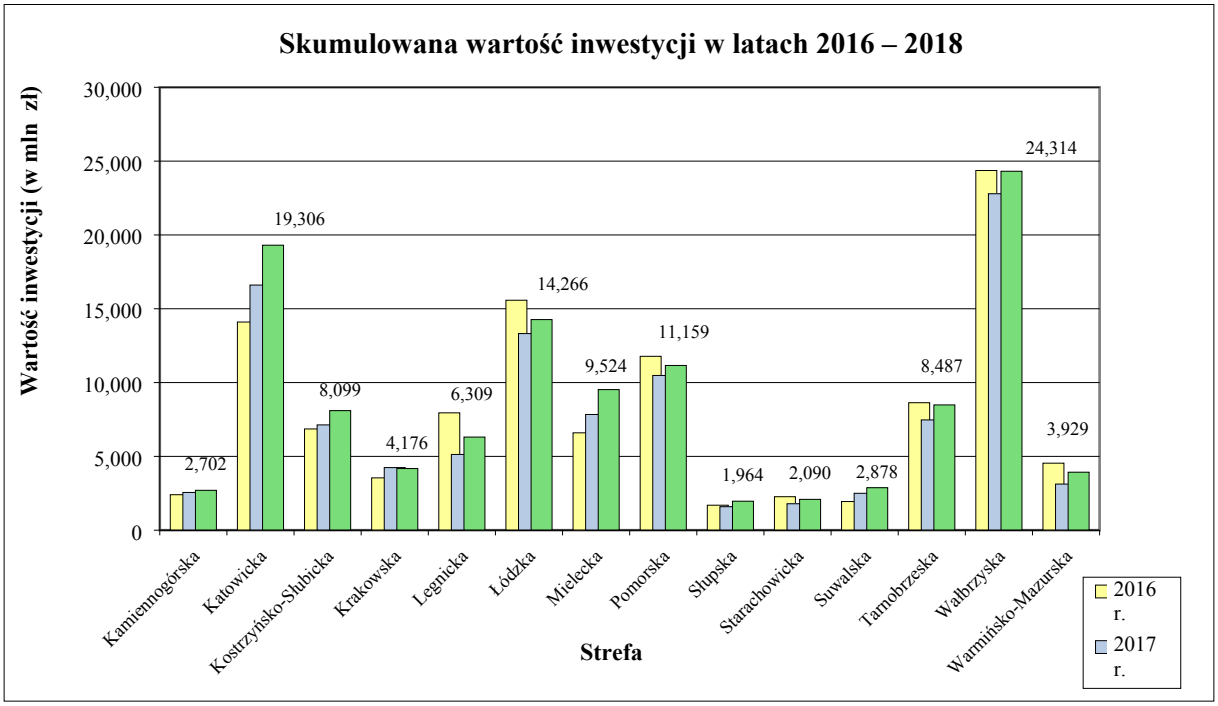
Z kolei najwyższą dynamikę inwestycji w 2018 r. odnotowano w strefie warmińsko-mazurskiej, w której nakłady inwestycyjne zwiększyły się w stosunku do 2017 r. o 25,75%. Relatywnie wysokim wzrostem inwestycji charakteryzowały się również strefy: słupska (23,37%) oraz legnickiej i mieleckiej (odpowiednio 22,93 i 21,5%).

Spadek skumulowanej wartości inwestycji nastąpił jedynie w strefie krakowskiej i w głównej mierze był konsekwencją wspomnianego już upływu terminu ważności 10 zezwoleń na prowadzenie działalności, cofnięcia 5 i stwierdzenia wygaśnięcia 3 zezwoleń.

W wartościach bezwzględnych największy wzrost inwestycji w porównaniu z 2018 r. wystąpił w strefie katowickiej – o ponad 2,7 mld zł. W największym stopniu przyczyniły się do tego spółki: NGK Ceramics Polska, Guardian Częstochowa, Opel Manufacturing Poland, Brembo Poland i Adient Seating Poland.

Pod względem wysokości nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2018 r. wyróżniała się jeszcze strefa mielecka. Wartość inwestycji w tej strefie wzrosła o prawie 1,69 mld zł. Przyczyniły się do tego inwestycje takich przedsiębiorców jak: Kronospan Mielec, Bury, Kronoflooring Mielec, Pratt & Whitney Rzeszów, MTU Aero Engines Polska i Wipasz.

Znaczący wzrost nakładów w stosunku do roku 2017 odnotowała też strefa wałbrzyska, w której w porównaniu z rokiem 2017 r. nakłady wzrosły o 1,52 mld zł. Największe wydatki inwestycyjne w 2018 r. ponieśli: Mercedez-Benz Manufacturing Poland, Essity Operations Poland, Volkswagen Poznań, Adient Poland, Mondelez Polska Production.

Miejsca pracy

Inwestorzy działający na terenie stref na koniec 2018 r. zatrudniali 379 tys. osób, z czego ponad 62% stanowiły nowe miejsca pracy, tj. utworzone przez przedsiębiorców w wyniku realizacji nowych inwestycji po dniu uzyskania zezwolenia.

W 2018 r. zatrudnienie ogółem w przedsiębiorstwach posiadających zezwolenia na działalność w strefach zwiększyło się w stosunku do roku 2017 r. o ponad 26,0 tys., tj. o 7,4%.

W 2018 r. największą dynamikę zatrudnienia ogółem odnotowano w strefie starachowickiej − wzrost o 17,1%. Pod względem przyrostu liczby miejsc pracy wyróżniały się także strefy: tarnobrzeska, mielecka i słupska, w których wskaźnik dynamiki zatrudnienia wyniósł odpowiednio 114,0, 113,4 i 113,3. Najmniejsza dynamika zatrudnienia wystąpiła w strefie kamiennogórskiej – wzrost o 0,7%.

W liczbach bezwzględnych największy przyrost miejsc pracy ogółem w porównaniu z 2017 r. miał miejsce w strefie mieleckiej (o prawie 4,7 tys., głównie dzięki inwestycjom: BRW, Silva, Creuzet Polska, Bury, Pratt & Whitney Rzeszów, Retech). Znaczący wzrost odnotowały też strefy: katowicka (o ponad 4,4 tys.), wałbrzyska (o ponad 3,8 tys.) i tarnobrzeska (o 2,9 tys.). W 2018 r. w żadnej strefie liczba zatrudnionych nie była niższa niż w 2017 r.

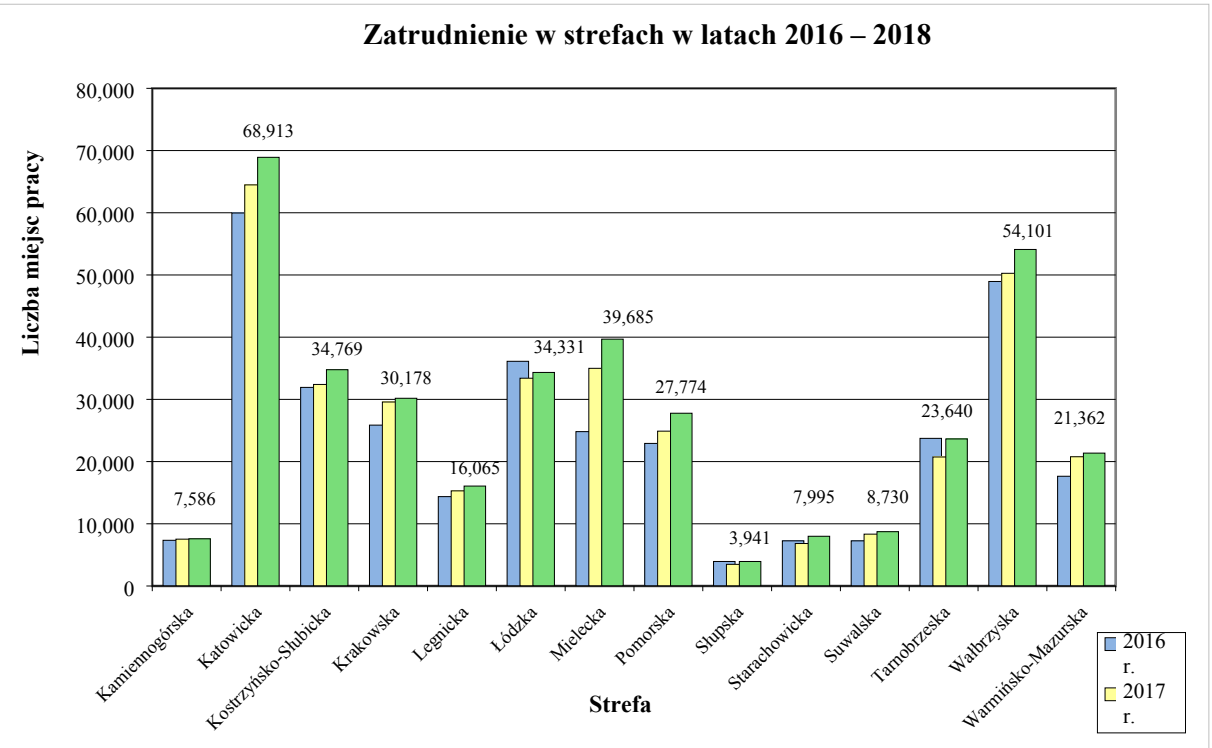

Tabela 5 przedstawia informacje o liczbie miejsc pracy w poszczególnych strefach w latach 2016–2018 utworzonych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na działalność w strefie na koniec danego roku i o dynamice zatrudnienia.

Tabela 5. Miejsca pracy w strefach

Lp.	Strefa	31.12.2016 r.			31.12.2017 r.			31.12.2018 r.			Dynamika zatrudnienia ogółem (rok poprzedni = 100%)	
		Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	2017/2016	2018/2017
1	Kamiennogórska	7 347	770	6 577	7 530	832	6 698	7 586	925	6 661	102,5	100,7
2	Katowicka	59 964	30 378	29 586	64 481	30 463	34 018	68 913	29 282	39 631	107,5	106,9
3	Kostrzyńsko-Słubicka	31 927	12 220	19 707	32 400	14 248	18 152	34 769	14 260	20 509	101,5	107,3
4	Krakowska	25 862	11 629	14 233	29 580	13 641	15 939	30 178	13 544	16 634	114,4	102,0
5	Legnicka	14 367	254	14 113	15 294	6 088	9 206	16 065	5 451	10 614	106,5	105,0
6	Łódzka	36 122	7 443	28 679	33 401	8 525	24 876	34 331	8 503	25 828	92,5	102,8
7	Mielecka	24 815	9 854	14 961	34 992	16 830	18 162	39 685	18 292	21 393	141,0	113,4
8	Pomorska	22 921	5 192	17 729	24 893	10 201	14 692	27 774	10 640	17 134	108,6	111,6
9	Słupska	3 941	542	3 399	3 478	1 063	2 415	3 941	1 521	2 420	88,3	113,3
10	Starachowicka	7 260	2 987	4 273	6 829	4 184	2 645	7 995	3 930	4 065	94,1	117,1
11	Suwalska	7 258	4 114	3 144	8 336	3 441	4 895	8 730	3 437	5 293	114,9	104,7
12	Tarnobrzeska	23 734	5 918	17 816	20 740	6 928	13 812	23 640	7 483	16 157	87,4	114,0
13	Wałbrzyska	48 954	7 467	41 487	50 268	10 829	39 439	54 101	13 410	40 691	102,7	107,6
14	Warmińsko-Mazurska	17 642	7 814	9 828	20 778	12 706	8 072	21 362	12 710	8 652	117,8	102,8
Razem		**332 114**	**106 582**	**225 532**	**353 000**	**139 979**	**213 021**	**379 070**	**143 388**	**235 682**	**106,3**	**107,4**

Liczba nowych miejsc pracy na koniec 2018 r. zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2017 o 10,6 %, co daje wzrost o prawie 22,7 tys. etatów.

Najwyższą dynamiką w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy charakteryzowała się strefa starachowicka. Liczba nowych miejsc pracy wzrosła w tej strefie o 53,7% i było to zasługą takich firm jak: Cerrad, Man Bus i LSC Communications Poland. Znacząca dynamika tworzenia nowych miejsc pracy wystąpiła też w strefie mieleckiej, tarnobrzeskiej, pomorskiej i katowickiej. W pierwszej z nich liczba nowych miejsc pracy wzrosła o 17,8%, dzięki tym samym przedsiębiorcom, którzy zapewnili strefie mieleckiej pierwsze miejsce pod względem przyrostu zatrudnienia w liczbach bezwzględnych. W strefie tarnobrzeskiej wskaźnik dynamiki nowych miejsc pracy wyniósł 117, m.in. za sprawą Pilkington Automotive Poland, Liugong Dressta Machinery, Schollglas Polska i Federal-Mogul Gorzyce. W strefie pomorskiej i katowickiej dynamika wyniosła odpowiednio: 16,6 i 16,5%.

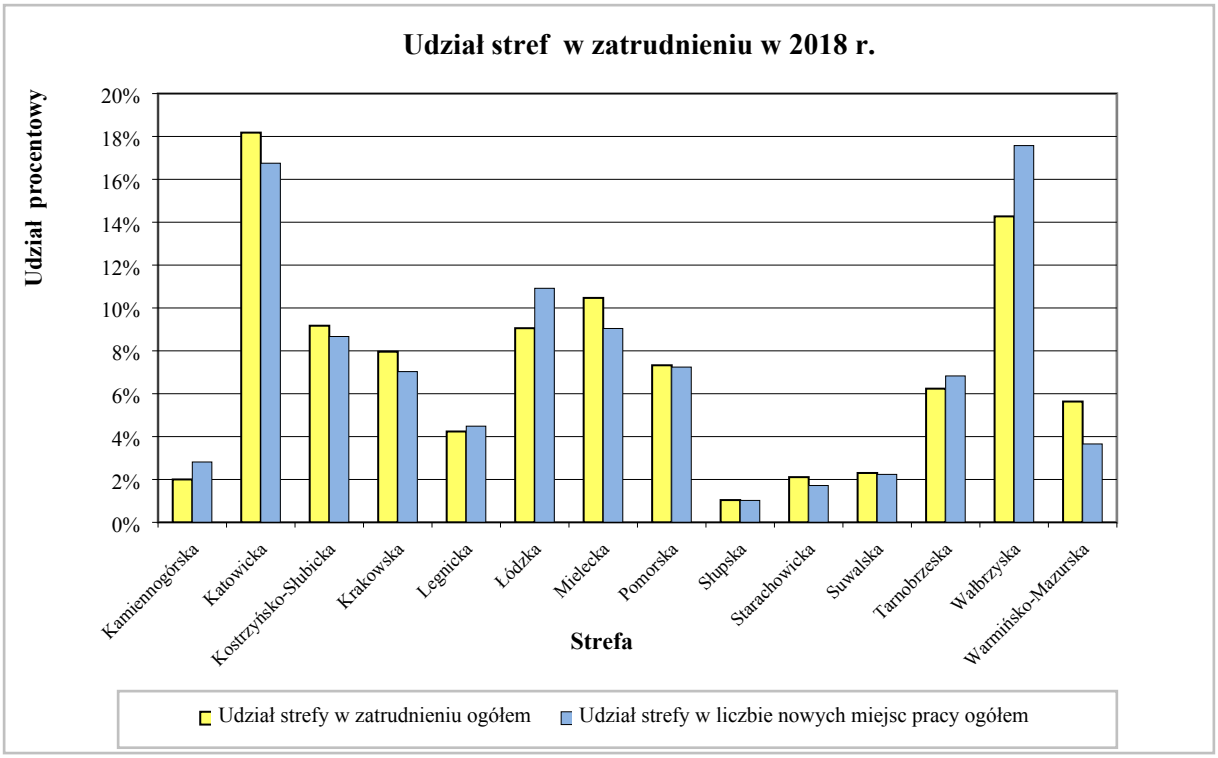
W liczbach bezwzględnych największy przyrost nowych miejsc pracy w porównaniu z 2017 r. wystąpił w strefie katowickiej i wyniósł ponad 5,6 tys. miejsc pracy, głównie za sprawą inwestycji NGK Ceramics Polska, Adient Seating Poland, Rockwell Automation, Tenneco Automotive Eastern Europe, TRW Polska. Duży wzrost odnotowała też strefa mielecka, w której w 2018 r. powstało ponad 3,2 tys. nowych miejsc pracy.

Spadek liczby nowych miejsc pracy odnotowała tylko strefa kamiennogórska i był to wynik fluktuacji zatrudnienia u przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na działalność w strefie. Spadek ten wyniósł tylko 37 miejsc pracy.

Największym udziałem w zatrudnieniu ogółem charakteryzuje się strefa katowicka. W 2018 r. wyniósł on 18,2% i był o 0,1 pkt proc. mniejszy niż w 2017 r. Do największych pracodawców w strefie katowickiej należą: TRW Polska, NGK Ceramics Polska, Opel Manufacturing Poland, Lear Corporation Poland II, spółki z grupy Saint-Gobain i grupy Tenneco, Valeo Electric and Electronic System oraz Adient Seating Poland.

Drugą pod względem udziału w zatrudnieniu była strefa wałbrzyska, z wynikiem na poziomie 14,3% (w 2017 r. – 14,2%). Wysoką pozycję strefy zawdzięcza inwestycjom realizowanym m.in. przez przedsiębiorców: IBM Global Services Delivery Centre Polska, Electrolux Poland, Volkswagen Poznań (we Wrześni), Adient Poland, Mahle Polska, WABCO Polska i Faurecia Wałbrzych.

Strefa mielecka to kolejna strefa wyróżniająca się udziałem w zatrudnieniu ogółem przekraczającym 10%. Na koniec 2018 r. na tę strefę przypadło 10,5% zatrudnienia we wszystkich strefach. Do grona największych pracodawców w mieleckiej sse należeli: Pratt & Whitney Rzeszów, Firma Oponiarska Dębica, Lear Corporation Poland II, Fabryka Łożysk Tocznych – Kraśnik i Bury.

Strefa katowicka i wałbrzyska, z najwyższym udziałem w zatrudnieniu ogółem, dominowały również pod względem udziału w liczbie utworzonych nowych miejsc pracy, przy czym tym razem pierwsza pozycja przypadła strefie wałbrzyskiej. W 2018 r. na tę strefę przypadło 17,3% wszystkich nowych miejsc pracy powstałych w strefach. W strefie katowickiej udział w liczbie nowych miejsc pracy wyniósł 16,8%. Trzecią pozycję zajęła strefa łódzka z udziałem na poziomie 11,0%. Łącznie na te trzy strefy przypadło ponad 45% wszystkich nowych etatów utworzonych w strefach.

Przedsiębiorcą, który utworzył w strefach najwięcej nowych miejsc pracy jest Volkswagen Poznań, posiadający zakład produkcyjny w Poznaniu (strefa kostrzyńsko-słubicka) i we Wrześni (wałbrzyska sse). Łącznie w obu zakładach przedsiębiorca utworzył ponad 4,2 tys. nowych miejsc pracy. Kolejny znaczący inwestor to Electrolux Poland, który posiada zakłady produkcyjne w Oławie, Świdnicy i Żarowie w strefie wałbrzyskiej oraz w Siewierzu w strefie katowickiej. Łącznie w ww. zakładach Electrolux utworzył prawie 4,1 tys. nowych miejsc pracy. Powyżej 3 tys. nowych miejsc pracy powstało w IBM Global Services Delivery Centre Polska (w strefie wałbrzyskiej) oraz w Shell Polska (w strefie krakowskiej).

Wiodący inwestorzy

W porównaniu z 2017 r. lista największych inwestorów uległa niewielkim zmianom. W czołowej piętnastce nie ma Gillette Poland International i Indesit Company, które w roku 2017 znajdowały się odpowiednio na pozycji jedenastej i piętnastej. Na pozycjach 3. i 4. miejscami zamienili się przedsiębiorcy NGK Ceramics Polska i Mondi Świecie, a na pozycjach 5. i 6. – Mondelez Polska Production i Bridgestone Stargard. Z pozycji trzynastej na ósmą awansowała Essity Operations Poland, a z 14. na 11. miejsce trafił Volkswagen Motor Polska. Największe spadki na liście wiodących inwestorów odnotowali przedsiębiorcy:

3M Wrocław (z 9. na 13. pozycję), UMA Investments (z 10. na 12. miejsce) i LG Display Poland (z 12. na 14. pozycję).

W 2018 r. do czołowej piętnastki inwestorów, na pozycję dziesiątą, trafił Euroglas Polska, a na 15. miejscu znalazł się Mercedes-Benz Manufacturing Poland.

Tabela 6. Wiodący inwestorzy w specjalnych strefach ekonomicznych

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
1	Volkswagen Poznań sp. z o.o.	Wałbrzyska i Kostrzyńsko-Słubicka	Motoryzacja (samochody)	Luksemburg
2	Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (skrzynie biegów i silniki)	Belgia
3	NGK Ceramics Polska sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (filtry ceramiczne do silników diesla)	Japonia
4	Mondi Świecie S.A.	Pomorska	Papiernicza	Holandia
5	Bridgestone Stargard sp. z o.o.	Pomorska	Produkcja opon	Belgia
6	Mondelez Polska Production sp. z o.o.	Wałbrzyska	Spożywcza	Holandia
7	Opel Manufacturing Poland sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (samochody i silniki)	Węgry
8	Essity Operations Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja środków higieny osobistej	Niemcy
9	Electrolux Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska i Katowicka	Sprzęt gospodarstwa domowego	Szwecja
10	Euroglas Polska sp. z o.o.	Łódzka	Produkcja szkła	Niemcy
11	Volkswagen Motor Polska sp. z o.o.	Legnicka	Motoryzacja (silniki)	Niemcy
12	UMA Investment sp. z o.o.	Łódzka	Spożywcza	USA
13	3M Wrocław sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych	Holandia
14	LG Display Poland sp. z o.o.	Tarnobrzeska	Produkcja paneli LCD	Korea Płd.
15	Mercedes-Benz Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (silniki)	Niemcy

Łączne nakłady inwestycyjne piętnastu największych inwestorów na koniec 2018 r. wyniosły ponad 25,74 mld zł, co stanowiło 21,6% całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych w strefach (tj. o 0,6 pkt proc. mniej niż w roku 2017).

W czołowej piętnastce najsilniej reprezentowana jest branża motoryzacyjna, na którą przypadło prawie 50,2% wartości inwestycji zrealizowanych przez piętnastu wiodących inwestorów. Z kolei pod względem kraju pochodzenia kapitału największy udział w wartości

inwestycji mają przedsiębiorcy z kapitałem niemieckim. Wynosi on prawie 20%. Wyróżnia się również kapitał z Holandii (z udziałem na poziomie 18,1%) oraz z Luksemburga (17,6%). Zdecydowanie dominują inwestycje zrealizowane na terenie województwa dolnośląskiego i śląskiego – przypadło na nie blisko 66,4% środków zainwestowanych przez piętnastu największych inwestorów.

Efekty w przeliczeniu na zagospodarowany obszar stref

W 2018 r. obszar zajęty przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wyniósł 9 691,34 ha, tj. o 180,42 ha więcej w porównaniu z rokiem 2017.

W sześciu strefach (krakowskiej, mieleckiej, pomorskiej, słupskiej, wałbrzyskiej, warmińsko-mazurskiej) powierzchnia gruntów zajętych pod działalność objętą zezwoleniami zmniejszyła się, w strefie kamiennogórskiej nie uległa zmianie, a w pozostałych wzrosła. Największy wzrost odnotowały strefy: tarnobrzeska (o ponad 95 ha), katowicka (o ponad 70 ha) i legnicka (ponad 27,5 ha).

W 2018 r. na 1 ha terenu zagospodarowanego przez inwestorów posiadających zezwolenie na działalność w strefach przypadło 12,30 mln zł nakładów inwestycyjnych i 39 miejsc pracy. W porównaniu z rokiem 2017 średnia wartość nakładów inwestycyjnych na 1 ha była wyższa o 0,86 mln zł, zaś średnia liczba miejsc pracy wzrosła o 1 miejsce.

Tabela 7. Efekty w przeliczeniu na 1 ha terenu wykorzystanego pod działalność objętą zezwoleniami

Lp.	Strefa	Teren zajęty przez przedsiębiorców działających na podstawie zezwolenia (ha)	Nakłady inwestycyjne na 1 ha (w mln zł)	Miejsca pracy na 1 ha
1	Kamiennogórska	155,5944	17,37	49
2	Katowicka	1 109,5992	17,40	62
3	Kostrzyńsko-Słubicka	893,6253	9,06	39
4	Krakowska	477,6719	8,74	63
5	Legnicka	329,5410	19,14	49
6	Łódzka	794,0203	17,97	43
7	Mielecka	740,4131	12,86	54
8	Pomorska	1 190,2009	9,38	23
9	Słupska	233,4327	8,42	17
10	Starachowicka	210,9420	9,91	38
11	Suwalska	295,6686	9,73	30
12	Tarnobrzeska	754,9277	11,24	31
13	Wałbrzyska	1 769,9408	13,74	31
14	Warmińsko-Mazurska	735,7649	5,34	29
	Razem	**9 691,3428**	**12,30**	**39**

Biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne na 1 ha największy przyrost inwestycji na 1 ha w stosunku do 2017 r. odnotowano w strefach: legnickiej (2,84 mln zł), mieleckiej (1,92 mln zł) i katowickiej (1,43 mln zł). Obniżenie wartości zrealizowanych inwestycji na 1 ha nastąpiło w strefie tarnobrzeskiej oraz wałbrzyskiej i wyniosło odpowiednio 0,37 mln zł oraz 0,22 mln zł.

W odniesieniu do wielkości zatrudnienia przypadającego na 1 ha najlepszy rezultat osiągnęły strefy: krakowska (63 etaty), katowicka (62 etaty) oraz mielecka (54 etaty).

W 2018 r. największy wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu na 1 ha w porównaniu z rokiem 2017 wystąpił w strefie krakowskiej (o 8 etatów) i mieleckiej (o 5 etatów). W przypadku pozostałych stref zmiana średniej liczby nowych miejsc pracy nie była znacząca. Wzrost wystąpił w strefach: kostrzyńsko-słubickiej, łódzkiej, pomorskiej, słupskiej, starachowickiej, warmińsko-mazurskiej, ale wynosił on od jednego do dwóch miejsc pracy. W strefach: kamiennogórskiej, katowickiej, legnickiej i wałbrzyskiej liczba miejsc pracy na 1 ha nie uległa zmianie. Spadek liczby miejsc pracy miał miejsce w dwóch strefach: suwalskiej (o 2 miejsca pracy) i tarnobrzeskiej (o 1 miejsce).

Struktura inwestycji według kraju pochodzenia kapitału

Dla określenia kraju pochodzenia kapitału zagranicznego przyjęto, tak jak w poprzednich latach, jedną z definicji stosowanych przez Narodowy Bank Polski, tj. kraj siedziby nierezydenta będącego udziałowcem w danej firmie lub posiadającego oddział.

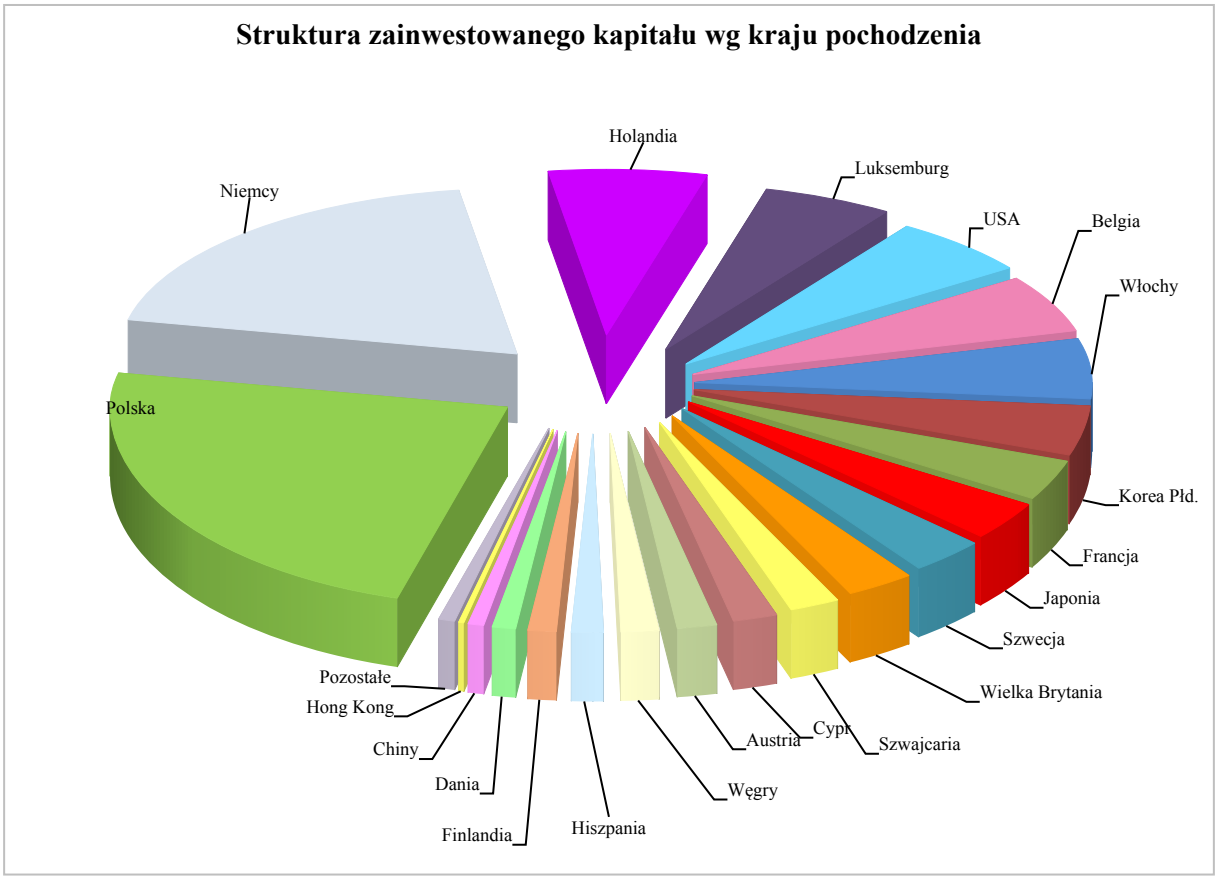
Tabela 8. Struktura geograficzna zainwestowanego kapitału

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale
1	Polska	27 768,4	23,30%
2	Niemcy	23 154,1	19,42%
3	Holandia	9 124,8	7,65%
4	Luksemburg	7 040,7	5,91%
5	USA	6 807,6	5,71%
6	Belgia	5 903,7	4,95%
7	Włochy	5 826,0	4,89%
8	Korea Płd.	4 803,5	4,03%
9	Francja	3 933,5	3,30%
10	Japonia	3 799,5	3,19%
11	Szwecja	3 593,4	3,01%
12	Wielka Brytania	3 286,4	2,76%
13	Szwajcaria	2 412,6	2,02%
14	Cypr	2 150,5	1,80%
15	Austria	1 923,1	1,61%
16	Węgry	1 836,5	1,54%
17	Hiszpania	1 536,4	1,29%
18	Finlandia	1 366,2	1,15%
19	Dania	1 134,3	0,95%

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale
20	Chiny	760,9	0,64%
21	Hong Kong	249,3	0,21%
22	Pozostałe	791,0	0,66%
RAZEM		**119 202,5**	**100,00%**

W rankingu krajów wiodących pod względem nakładów inwestycyjnych swoje pozycje umocniła Polska i Niemcy, zwiększając wartość inwestycji i udział procentowy w inwestycjach ogółem. na te dwa kraje przypadło prawie 43% inwestycji zrealizowanych w strefach. Kolejne kraje, tj. Holandia Luksemburg i USA zmniejszyły swój udział w strukturze kapitałowej, a dodatkowo wartość inwestycji zrealizowanych przez przedsiębiorców z kapitałem pochodzącym z USA była mniejsza niż na koniec 2017 r. Przyczyną spadku wartości inwestycji ze Stanów Zjednoczonych były m.in. zmiany kraju pochodzenia kilku znaczących inwestorów, m.in. Opel Manufacturing Poland, Nexteer Automotive Poland czy TRW Steering Systems Poland, a także wygaśnięcie zezwolenia dla LSC Communications Europe. W dalszym ciągu jednak na te pięć krajów przypadło w 2018 r. ponad 60% kapitału zainwestowanego w strefach.

Poniższy wykres prezentuje kraje pochodzenia inwestorów i ich udział w skumulowanej wartości inwestycji na terenie stref.

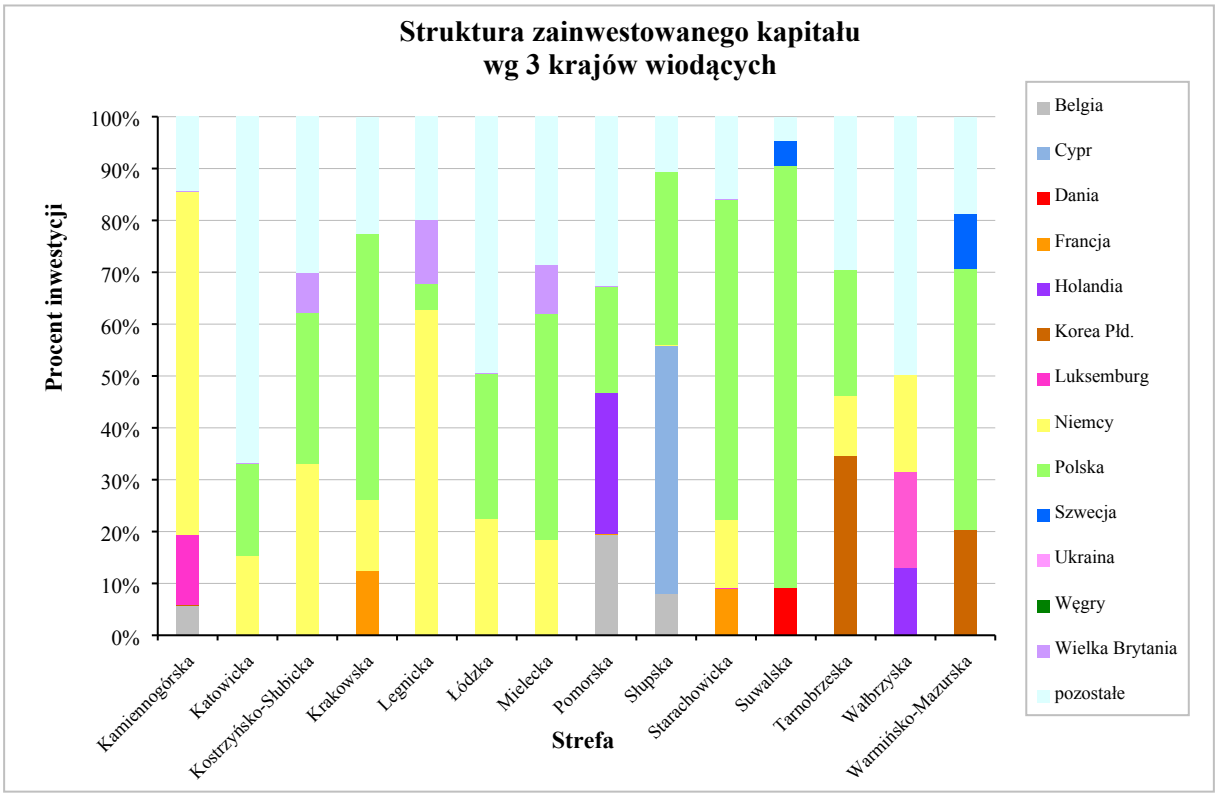

W 2018 r. – podobnie jak w roku 2017 r. – pierwsze miejsce pod względem kapitału ulokowanego w strefach – zajęli przedsiębiorcy z Polski, wyprzedzając inwestorów z Niemiec. Inwestycje przedsiębiorców z polskim kapitałem wyniosły prawie 27,77 mld zł

i stanowiły ponad 23,3% ogólnej wartości zainwestowanego kapitału. Inwestycje firm z Niemiec wyniosły ponad 23,15 mld zł, co daje 19,4% inwestycji ogółem. Trzecią pozycję zajęli przedsiębiorcy z Holandii, wyprzedzając inwestorów z Luksemburga i USA. Ich udziały w inwestycjach ogółem wyniosły odpowiednio 7,65%, 5,91% i 5,71%, a więc były mniejsze niż w 2017 r.

W porównaniu z 2017 r. zmiany w czołówce były niewielkie i polegały głównie na zamianie pozycji między dwoma krajami. Miejscami zamieniły się Luksemburg i USA (obecnie na pozycji 4. i 5., a w 2017 r. odpowiednio na 5. i 4.), Belgia i Włochy (6. i 7. pozycja), Francja i Japonia (9. i 10. pozycja). Z 21. pozycji na 16. miejsce awansowały Węgry i było to wynikiem wspomnianej już zmiany kraju pochodzenia przedsiębiorcy Opel Manufacturing Poland (z USA). Awans Węgier spowodował przesunięcie o 1 miejsce pozycji zajmowanych w 2017 r. przez Hiszpanię, Finlandię i Danię. Do 22 czołowych krajów pochodzenia kapitału zainwestowanego w strefach awansowały też Chiny i Hong Kong, w miejsce Indii i Kanady.

Na poniższym wykresie została przedstawiona struktura zainwestowanego kapitału w poszczególnych strefach według trzech krajów wiodących pod względem wartości dokonanych inwestycji.

Na koniec 2018 r. największym udziałem kapitału pochodzącego z Polski, podobnie jak w roku 2017, charakteryzowały się strefy: suwalska i starachowicka, przy czym w przypadku strefy suwalskiej udział ten wyniósł aż 81,46% i był większy o prawie 16 pkt. proc. W strefie starachowickiej inwestycje z Polski stanowiły prawie 62% całkowitych nakładów inwestycyjnych. Udział przekraczający 50% odnotowała też strefa krakowska i warmińsko-mazurska. Do największych polskich inwestorów w strefie suwalskiej należały spółki: Tanne, PFLEIDERER MDF, Padma i Bison Chucks, w starachowickiej – Grupa Azoty Zakłady

Azotowe Puławy, Cerrad oraz Valdi-Ceramika, w krakowskiej – Grupa Azoty i Velvet Care, a w warmińsko-mazurskiej – Cedrob, ILS, Polmlek, Spółdzielnia Mleczarska Mlekpol, Tymbark i Paged Sklejka.

Przedsiębiorcy z Polski zajęli również pierwsze miejsce pod względem kraju pochodzenia kapitału w strefach: mieleckiej (z udziałem na poziomie 43,16%, w dużej mierze dzięki BRW, Bury, ST3 Offshore i Fabryce Cukierków Pszczółka), łódzkiej (25,26%, m.in. za sprawą inwestycji Ceramiki Paradyż, Ceramiki Tubądzin, Wielton, Medana Pharma, Animex Food i ZPOW Agros Nova) i katowickiej (15,65%, przede wszystkim dzięki: CP Glass, M-Logistic, Extral, Mokate). W strefie mieleckiej kapitał pochodzący z Polski osiągnął najwyższą wartość spośród wszystkich stref i wyniósł ponad 4,15 mld zł.

Duży udział kapitału polskiego charakteryzował też strefy: słupską (33,39%), kostrzyńsko-słubicką (29,15%), tarnobrzeską (24,36%) i pomorską (20,47%). Polska zajęła w tych strefach drugie miejsce w strukturze kapitałowej inwestycji.

Największym udziałem kapitału niemieckiego, sięgającym aż 66,19%, charakteryzowała się strefa kamiennogórska. Jest to efektem przede wszystkim inwestycji firmy Bauer Print Wykroty należącej do Grupy Bauer, zajmującej się drukiem gazet i czasopism. Przedsiębiorca ten zainwestował ponad 800 mln zł. Znaczące inwestycje zrealizowały też WEPA Professional Piechowice, Dr.Schneider Automotive Polska i Dr. Schumacher. Niewiele mniej (62,8%) wyniósł udział inwestycji niemieckich w strefie legnickiej, w której swoje inwestycje ulokował Volkswagen Motor Polska, BASF Polska, Winkelmann i Sitech. Inwestycje pochodzące z Niemiec dominowały również w strefie kostrzyńsko-słubickiej (33,15% całkowitych nakładów), w głównej mierze dzięki spółkom: Homanit Polska, Gedia Poland i Phoenix Contact Wielkopolska. W strefie wałbrzyskiej, w której inwestuje m.in. Essity Operations Poland (wcześniej jako SCA Hygiene Products), Mercedes-Benz Manufacturing Poland, Creaton Polska, PCC i Rehau, Niemcy znalazły się na pierwszej pozycji w grupie trzech wiodących krajów pochodzenia zainwestowanego kapitału z udziałem wynoszącym jedynie 18,74%, ale wartość inwestycji niemieckich była najwyższa spośród wszystkich stref i wyniosła 4,55 mld zł.

Przedsiębiorcy z Holandii, podobnie jak w latach poprzednich, dominują w strefie pomorskiej. Inwestycje z tego kraju wyniosły ponad 3 mld zł i stanowiły 27,37% ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych przypadających na tę strefę (przede wszystkim dzięki spółkom: Mondi Świecie, Zakłady Farmaceutyczne POLPHARMA i Mondi Corrugated Świecie). W strefie wałbrzyskiej Holandia znalazła się na trzeciej pozycji jako kraj pochodzenia inwestycji, z udziałem wynoszącym 13,0%, ale to w tej strefie wartość inwestycji holenderskich była najwyższa i wyniosła 3,16 mld zł. Było to zasługą inwestycji przedsiębiorców: Mondelez Polska Production, 3M Wrocław i WABCO Polska. Na te dwie strefy przypadło prawie 68,1% ogółu inwestycji z kapitałem holenderskim zrealizowanych we wszystkich strefach.

Znaczącym udziałem kapitału z Luksemburga charakteryzowała się strefa wałbrzyska. Inwestycje z tego kraju stanowiły 18,47% łącznej wartości inwestycji tej strefy i wyniosły prawie 4,49 mld zł. Oznacza to, że na strefę wałbrzyską przypadło ponad 63,8% inwestycji z Luksemburga, przede wszystkim dzięki Volkswagen Poznań działającemu we Wrześni.

W strefie łódzkiej inwestycje luksemburskie wyniosły ponad 1,3 mld zł, ale nie pozwoliło to Luksemburgowi znaleźć się wśród trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału ulokowanego w tej strefie. Udział kapitału z tego kraju na poziomie 9,12% był wynikiem inwestycji zrealizowanych przez przedsiębiorcę Gilette Poland International na łączną kwotę 1,16 mld zł.

Inwestycje amerykańskie skoncentrowały się przede wszystkim w strefie katowickiej. Ich wartość przekroczyła 2,35 mld zł, co stanowiło 12,15% ogólnej sumy nakładów inwestycyjnych w tej strefie i blisko 34,5% inwestycji amerykańskich w strefach ogółem. Wśród inwestorów amerykańskich przodował Adient Seating Poland, Eaton Automotive Systems i Guardian Częstochowa. Na tych trzech inwestorów przypadło ponad 66,8% ogólnej kwoty inwestycji amerykańskich w strefie katowickiej. Pod względem wartości inwestycji pochodzących z USA wyróżniały się także strefy: łódzka (1,39 mld zł, głównie za sprawą UMA Investments, co dało USA trzecie miejsce w strukturze kapitałowej tej strefy, z udziałem na poziomie 9,73%), pomorska (1,30 mld zł, w dużej mierze dzięki przedsiębiorcy International Paper Cellulose Fibers (Poland), International Paper-Kwidzyn i SPX Flow Technology Poland).

Największe inwestycje z kapitałem belgijskim zostały zrealizowane w strefie wałbrzyskiej i wyniosły prawie 2,54 mld zł. Przyczyniły się do tego inwestycje Toyota Motor Manufacturing Poland w Wałbrzychu i Jelczu-Laskowicach. Inwestycje z Belgii nie znalazły się jednak w gronie trzech krajów wiodących w strefie wałbrzyskiej. Kapitał belgijski był na trzecim miejscu wśród głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefach: pomorskiej, słupskiej i kamiennogórskiej. Jego udział wyniósł odpowiednio 19,49%, 8,06% i 5,78% ogółu inwestycji w każdej z tych stref. Wysoki odsetek inwestycji z Belgii w strefie pomorskiej był głównie zasługą inwestycji Bridgestone Stargard i Solvay Advanced Silicas Poland.

Włochy, choć w 2018 r. uplasowały się na 7. pozycji w strukturze kapitałowej inwestycji zrealizowanych w strefach, to w żadnej z nich nie znalazły się w pierwszej trójce krajów pochodzenia kapitału. Przedsiębiorcy z kapitałem włoskim zainwestowali najwięcej w strefie katowickiej – prawie 2,32 mld zł. Do grona największych inwestorów należały: Brembo Poland, Magneti Marelli Poland, Magneti Marelli Suspension Systems Bielsko, Bitron Poland i Avio Polska. W strefie łódzkiej inwestycje z Włoch wyniosły 1,26 mld zł (głównie dzięki inwestycjom Indesit Company Polska i Union Industries Polska), a w strefie wałbrzyskiej – 1,19 mld zł (m.in. za sprawą Marcegaglia Poland, Lowara Vogel Polska i Italmetal).

Inwestycje spółek z Korei Południowej dominowały w strefie tarnobrzeskiej. Wyniosły one prawie 2,94 mld zł i stanowiły ponad 34,6% łącznych nakładów inwestycyjnych w tej strefie. Do największych inwestorów należały firmy: LG Display Poland, LG Electronics Wrocław, Dongseo Display Poland i LG Innotek Poland. Korea Południowa była też jednym z głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefie warmińsko-mazurskiej. Było to zasługą jedynego przedsiębiorcy z kapitałem koreańskim – przedsiębiorcy LG Electronics Mława, na którego przypadło ponad 20,4% wartości inwestycji w tej strefie.

Inwestycje francuskie znalazły się na trzeciej pozycji wśród trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału w strefie krakowskiej i starachowickiej. Ich udział ukształtował się na poziomie odpowiednio 12,58% i 9,08%. Wartość inwestycji w strefie krakowskiej to 525,3 mln zł, a w strefie starachowickiej – 189,7 mln zł. Znacznie mniejszy udział, ale większą wartość miały inwestycje przedsiębiorców z Francji w strefie katowickiej. Wyniosły one 1,2 mld zł, co dało udział na poziomie 6,2% inwestycji ogółem w danej strefie. Najwięksi inwestorzy francuscy w strefie katowickiej to: spółki Saint-Gobain i Plastic Omnium Auto.

Japonia, podobnie jak Włochy, mimo dużego zaangażowania kapitału w strefach i zajęcia 10. pozycji w strukturze geograficznej inwestycji, w żadnej strefie nie znalazła się w grupie trzech wiodących krajów. Najwięcej inwestycji japońskich ulokowało się w strefie katowickiej – na kwotę prawie 2,3 mld zł. To w tej strefie inwestuje NGK Ceramics Polska – największy inwestor strefowy z Japonii, na którego przypadło niespełna 96,4% nakładów przedsiębiorców japońskich w strefie katowickiej i ponad 58,3% inwestycji z Japonii we wszystkich strefach. W strefie wałbrzyskiej inwestorzy japońscy ulokowali kapitał o wartości 1,15 mld zł, co stanowi prawie 30,3% ogółu inwestycji japońskich w strefach. Najwięksi inwestorzy to: AKS Precision Ball Polska, NSK Steering Systems Europe /Polska/ i Daicel Safety Systems Europe.

W 2018 r. Szwecja uplasowała się na trzecim miejscu w strukturze kapitałowej w strefie warmińsko-mazurskiej i suwalskiej. Udział inwestycji szwedzkich w tych strefach wyniósł odpowiednio 10,75% i 4,85%. O wyniku w strefie warmińsko-mazurskiej zadecydowała inwestycja Ikea Industry Poland (wcześniejsza nazwa przedsiębiorcy to Swedwood Poland) o wartości przekraczającej 0,4 mld zł, a w strefie suwalskiej – Rosti Poland Największy szwedzki inwestor – Electrolux Poland ulokował się jednak w strefie wałbrzyskiej i katowickiej. Przypadło na niego niespełna 37,5% ogółu inwestycji szwedzkich w strefach.

Inwestycje z Wielkiej Brytanii skoncentrowały się w strefie legnickiej, mieleckiej i kostrzyńsko-słubickiej, przy czym w legnickiej kraj ten zajął drugie miejsce w strukturze geograficznej inwestycji z udziałem wynoszącym prawie 13,4%, a w mieleckiej i kostrzyńsko-słubickiej – trzecie, z udziałem odpowiednio ok. 9,4% i 7,6%. Najwyższą wartość inwestycje brytyjskie osiągnęły w strefie mieleckiej – 896,3 mln zł. Na drugą pozycję inwestycji z Wielkiej Brytanii w strukturze kapitałowej strefy legnickiej wpływ miały inwestycje Sanden Manufacturing Poland i Gates Polska. W strefie mieleckiej największe wydatki ponieśli: Goodrich Aerospace Poland i Polskie Zakłady Lotnicze, a w strefie kostrzyńsko-słubickiej – R.Twining and Company.

Szwajcaria to kolejny kraj, który w żadnej strefie nie znalazł się w trójce krajów dominujących, ale w strukturze kapitałowej inwestycjizajął trzynaste miejsce. Najwięksi inwestorzy szwajcarscy to: Colgate-Palmolive Manufacturing (Poland) i Ronal Polska w strefie wałbrzyskiej, LEK w strefie łódzkiej i Swiss Krono w kostrzyńsko-słubickiej. Na tych czterech przedsiębiorców przypadło prawie 59,4% ogółu inwestycji szwajcarskich.

Podobnie jak w latach ubiegłych wysoki udział kapitału pochodzącego z Cypru charakteryzował strefę słupską. Inwestycje cypryjskie – za sprawą Kronospan Polska – stanowią prawie 48,0% zainwestowanego kapitału. Przedsiębiorcy z kapitałem cypryjskim zrealizowali też duże inwestycje w strefie mieleckiej, w której działają Kronospan HPL

i Kronoflooring Mielec oraz w strefie łódzkiej, gdzie zainwestowali: Chipita Poland, Animex Foods K2 i Sponcel. Na te trzy strefy przypadło prawie 92,7% łącznej wartości inwestycji cypryjskich w strefach.

Przedsiębiorcy pochodzący z Danii zainwestowali najwięcej w strefie suwalskiej. Inwestycje duńskie wyniosły tam 262,9 mln zł, co dało Danii drugą pozycję w strukturze geograficznej inwestycji z udziałem na poziomie 9,14% ogólnej wartości inwestycji. (w dużej mierze dzięki Rockwool Polska). Do strefy kostrzyńsko-słubickiej trafiło więcej kapitału duńskiego (niespełna 441,5 mln zł), ale dało to Danii udział na poziomie 5,45% wartości inwestycji w tej strefie.

Struktura branżowa inwestycji

Struktura branżowa inwestycji w strefach została określona na poziomie działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług ustanowionej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 207, poz. 1293, z późn. zm.). W związku z wprowadzeniem z dniem 1 stycznia 2016 r. nowej Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług rozporządzenie dotyczące klasyfikacji z 2008 r. zostało uchylone, niemniej jednak w większości ważnych zezwoleń przedmiot działalności określony jest według tej klasyfikacji.

W 2017 r. struktura skumulowanej wartości inwestycji uległa nieznacznej zmianie w stosunku do lat ubiegłych. Najistotniejsza zmiana dotyczy zamiany miejscami między branżą spożywczą (dział 10 PKWiU) i papierniczą (17) na pozycjach 4 i 5 oraz między branżą drzewną (16) i chemiczną (20) z pozycjach 8 i 10. Z miejsca 14. na 18. spadły usługi związane z działalnością wydawniczą i tym samym o jedną pozycję awansowały branże zajmujące w 2017 r. pozycje 15–18.

Tabela 9. Struktura branżowa skumulowanej wartości inwestycji

Lp.	Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem
1	29	Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	29 274,6	24,56%
2	22	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	11 530,9	9,67%
3	25	Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	9 217,0	7,73%
4	17	Papier i wyroby z papieru	8 804,3	7,39%
5	10	Artykuły spożywcze	8 640,4	7,25%
6	23	Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7 810,9	6,55%
7	28	Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	6 104,5	5,12%
8	20	Chemikalia i wyroby chemiczne	5 938,6	4,98%
9	27	Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego	5 633,6	4,73%
10	16	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wył. mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	5 340,3	4,48%
11	26	Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	4 492,2	3,77%
12	24	Metale	2 434,7	2,04%
13	31	Meble	2 242,9	1,88%
14	58	Usługi zw. z działalnością wydawniczą	2 116,5	1,78%
15	52	Magazynowanie i usługi wspomagające transport	1 731,0	1,45%

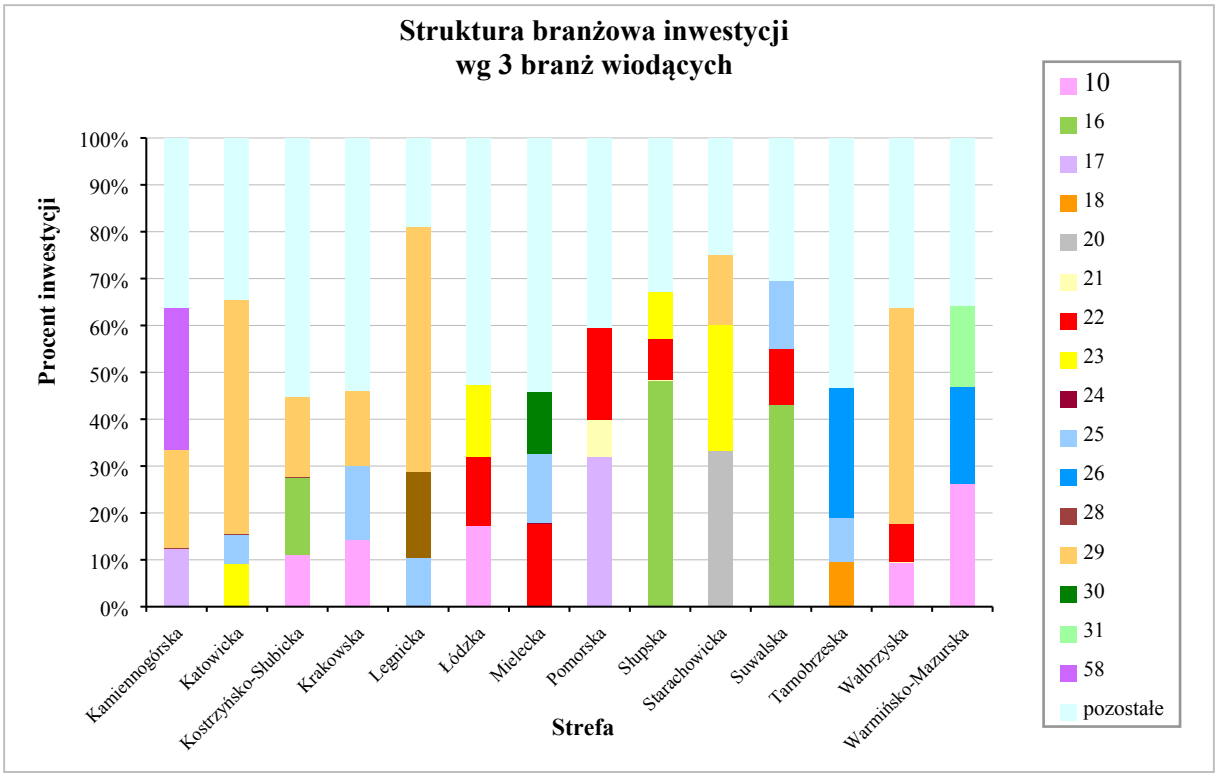
Lp.	Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem
16	21	Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	1 646,1	1,38%
17	30	Pozostały sprzęt transportowy	1 468,6	1,23%
18	18	Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	1 189,1	1,00%
19	69	Usługi prawne, rachunkowo-księgowe i doradztwa podatkowego	913,8	0,77%
20	13	Wyroby tekstylne	561,6	0,47%
21	11	Napoje	462,1	0,39%
22	32	Pozostałe wyroby	439,6	0,37%
23		Inne	1 209,2	1,01%
		Razem	**119 202,5**	**100,00%**

Tak jak w latach poprzednich największy udział w łącznych nakładach inwestycyjnych miał sektor motoryzacyjny, tj. blisko 24,56%. Drugie miejsce zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych z udziałem wynoszącym 9,67% (w 2016 r. – 9,9%), zaś trzecie – z udziałem na poziomie 7,73% – producenci wyrobów metalowych gotowych.

Wzrost skumulowanej wartości inwestycji w 2017 r. nastąpił aż w dwudziestu branżach, przy czym największy odnotował sektor motoryzacyjny (o 3,7 mld zł), głównie za sprawą Mercedes-Benz Manufacturing Poland, NGK Ceramics Polska, Basf Polska, Opel Manufacturing Poland, Volkswagen Poznań i Volkswagen Motor Polska. Znaczący, bo przekraczający 1 mld zł przyrost wartości inwestycji wystąpił w branży spożywczej (dział 10), produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23) i w branży metalowej (dział 25). Do wzrostu inwestycji w branży spożywczej przyczynili się: Cedrob (działający w strefach pomorskiej, warmińsko-mazurskiej, łódzkiej i wałbrzyskiej), R.Twining and Company, ZPOW Agros Nova i KPS Food, w przetwórstwie mineralnych surowców niemetalicznych – Euroglas Polska i Guardian Częstochowa, a w branży metalowej – Bagpak Polska, Wiśniowski i Mabuchi Motor Polska.

Spadki wystąpiły w przypadku dwóch branż – usługach związanych z działalnością wydawniczą (dział 58 PKWiU) i chemicznej (dział 20). Wartości inwestycji w usługach ujętych w dziale 58 PKWiU spadła o prawie 500 mln zł i było to w głównej mierze skutkiem wygaśnięcia zezwoleń na działalność w strefie krakowskiej (dla ComArch, LSC Communications Europe, Grupa Onet.pl) w związku z upływem terminu ich obowiązywania. Spadek skumulowanej wartości inwestycji w branży chemicznej wyniósł 190 mln zł i był wynikiem wygaśnięcia zezwolenia dla Sumika Ceramics Poland (na wniosek przedsiębiorcy) i cofnięcia zezwolenia dla Bridgestone Diversified Products Poland (oba zezwolenia w strefie wałbrzyskiej).

Struktura inwestycji w poszczególnych strefach z uwzględnieniem trzech wiodących branż została przedstawiona na poniższym wykresie.

Branża motoryzacyjna (dział 29), najsilniej reprezentowana wśród inwestorów, należała do wiodących w pięciu strefach, tj.: w legnickiej, katowickiej, wałbrzyskiej, kostrzyńsko-słubickiej i krakowskiej. W strefie legnickiej i katowickiej jej udział przekroczył połowę wartości zainwestowanego kapitału i wyniósł odpowiednio 52,4% i 50,1%. W strefie wałbrzyskiej udział branży motoryzacyjnej wyniósł 46,02%. W strefie legnickiej do największych inwestorów z tej branży należeli: Volkswagen Motor Polska i BASF Polska, w katowickiej – NGK Ceramics Polska, Opel Manufacturing Poland, Brembo Poland, Adient Seating Poland, Eaton Automotive Systems i Nexteer Automotive Poland, a w wałbrzyskiej – Volkswagen Poznań we Wrześni, Toyota Motor Manufacturing Poland, Mercedes-Benz Manufacturing Poland, Adient Poland i Ronal. W strefie kostrzyńsko-słubickiej, w której zainwestowali m.in. Faurecia Gorzów i Gedia Poland udział firm motoryzacyjnych wyniósł 17,1%, a w strefie krakowskiej, w której działa MAN Truck i Valeo Autosystemy – prawie 16%. Dużym udziałem inwestycji z branży motoryzacyjnej charakteryzowały się również strefy: kamiennogórska (21,05%) i starachowicka (14,96%), ale w żadnej z nich branża ta nie była dominująca.

Inwestycje związane z produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), zajmujące drugą pozycję w strukturze branżowej inwestycji na terenie stref, wyraźnie dominowały w strefie mieleckiej, przede wszystkim dzięki Kronospan HPL, Firmie Oponiarskiej Dębica i Kronoflooring Mielec. Na dział 22 przypadło 17,82% ulokowanego w tej strefie kapitału. Większy udział, bo na poziomie 19,7%, producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych osiągnęli w strefie pomorskiej, ale inwestycje rzędu 2,2 mld zł pozwoliły na osiągnięcie drugiego miejsca w grupie wiodących branż w tej strefie. Znaczny udział tego sektora, pozwalający na zajęcie trzeciego miejsca wśród wiodących branż,

charakteryzował strefę łódzką (14,52% ogółu poniesionych w niej wydatków), suwalskiej (11,97%), słupską (8,83%) i wałbrzyską (8,31%).

Producenci wyrobów metalowych (dział 25), zajmujący trzecie miejsce w strukturze branżowej inwestycji, mieli znaczące udziały w inwestycjach stref: krakowskiej (15,81%), mieleckiej (14,81%), suwalskiej (14,55%), łódzkiej (10,97%), legnickiej (10,53%). W przypadku strefy krakowskiej, mieleckiej i suwalskiej pozwoliło to na zajęcie drugiej lokaty w gronie trzech wiodących branż, a w przypadku strefy legnickiej – trzeciego miejsca. W strefie katowickiej branża metalowa również zajęła trzecią pozycję wśród wiodących branż, ale jej udział wyniósł tylko 6,20%. Wśród największych inwestorów z tej branży w strefie krakowskiej znaleźli się przedsiębiorcy: Brembo Poland, Wiśniowski i Zasław TSS, a w strefie mieleckiej – ST3 Offshore i Ball Packaging Europe Lublin. Mimo iż nie znalazło to odzwierciedlenia w strukturze trzech wiodących branż w strefie łódzkiej, to właśnie ta strefa przyciągnęła inwestycje z branży związanej z produkcją wyrobów metalowych o najwyższej wartości (ponad 1,57 mld zł). Było to głównie zasługą Gillette Poland International, którego inwestycje stanowiły prawie 74,15% ogółu inwestycji z tej branży w strefie łódzkiej.

Firmy z branży papierniczej (dział 17) najwięcej zainwestowały w strefie pomorskiej, tj. ponad 3,57 mld zł (m.in. Mondi Świecie, International Paper-Kwidzyn, International Paper Cellulose Fibres (Poland)) i Plastica. Ich udział w łącznych nakładach inwestycyjnych poniesionych w tej strefie wynosił 31,96%. Firmy z branży papierniczej (w szczególności Essity Operations Poland) zainwestowały znaczne środki w strefie wałbrzyskiej (ok. 1,75 mld zł), ale sektor ten nie znalazł się w grupie trzech wiodących. Znaczący udział produkcji papieru i wyrobów z papieru w strukturze inwestycji charakteryzował natomiast strefę kamiennogórską (12,48%), przy czym była to zasługa jednego przedsiębiorcy Wepa Professional Piechowice, na którego przypadło 99,3% wartości inwestycji z tego sektora.

Producenci artykułów spożywczych (dział 10) byli licznie reprezentowani w strefie łódzkiej, m.in. dzięki inwestycjom: UMA Investments, Chipita Poland i Animex Foods. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorców z branży spożywczej o wartości 2,48 mld zł stanowiły 17,41% całkowitych kosztów inwestycji w strefie łódzkiej. Niewiele mniejsze nakłady inwestorzy z tej branży ponieśli w strefie wałbrzyskiej. Wydatki na poziomie 2,30 mld zł stanowiły 9,47% inwestycji strefy wałbrzyskiej, co dało tej gałęzi przemysłu drugie miejsce wśród trzech wiodących branż. W strefach krakowskiej i kostrzyńsko-słubickiej branża spożywcza zajęła trzecie miejsce z udziałem wynoszącym odpowiednio 14,28% i 11,12%. W strefie krakowskiej zainwestowali m.in. Dan Cake Polonia, Wawel i Polskie Zakłady Zbożowe, a w strefie kostrzyńsko-słubickiej – R.Twining and Company i Lantmannen Unibake Poland.

Działalność związana z produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23) znalazła się na drugiej pozycji wśród wiodących branż w czterech strefach: starachowickiej (z udziałem wynoszącym 26,89%), łódzkiej (15,55%), słupskiej (10,10%) i katowickiej (9,3%). Wśród największych inwestorów z tej branży znajdują się: Saint-Gobain Innovative Materials Polska i Guardian Częstochowa w katowickiej, Euroglas Polska i Ceramika Paradyż w strefie łódzkiej, Lafarge Cement w pomorskiej, Pilkington Automotive Poland w tarnobrzeskiej oraz Creaton Polska w strefie pomorskiej i wałbrzyskiej.

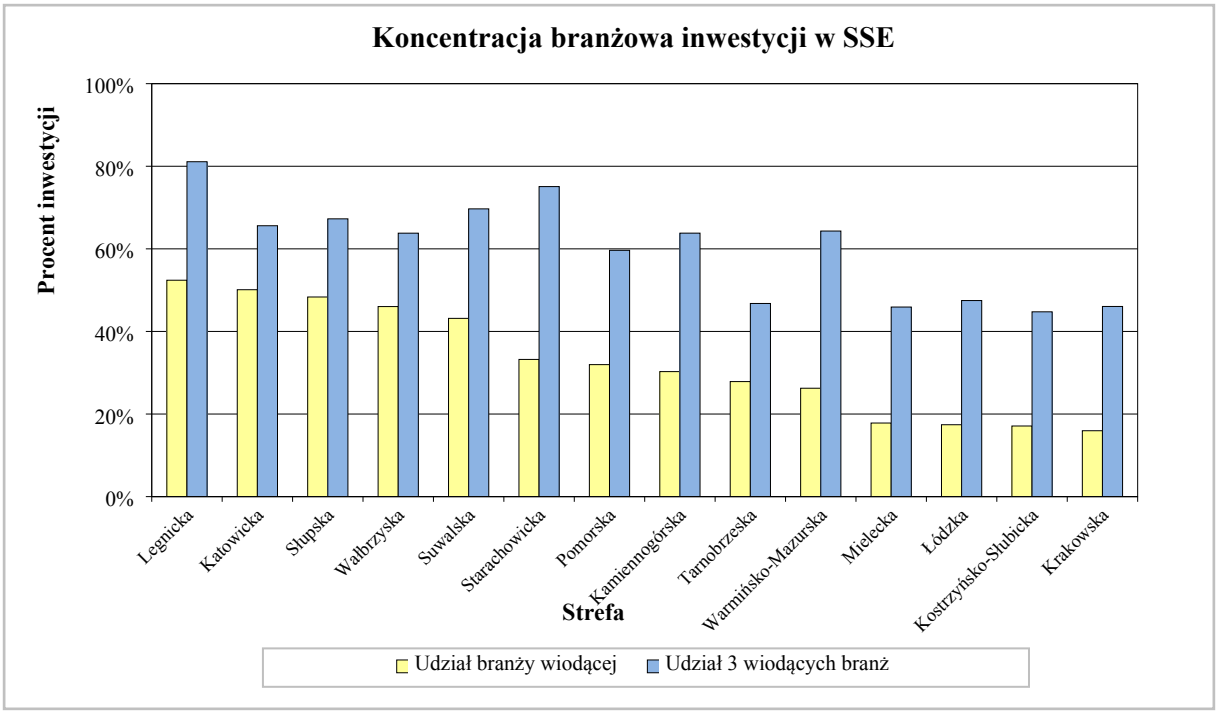
Producenci komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (dział 26) byli licznie reprezentowani w strefie tarnobrzeskiej, m.in. dzięki LG Display Poland, LG Electronics Wrocław, Dongseo Display Poland i LG Innotek Poland. Ich udział w inwestycjach na terenie tej strefy wyniósł 27,86%. Znaczący udział tej branży charakteryzował także strefę warmińsko-mazurską (20,72%), przede wszystkim za sprawą inwestycji LG Electronics Mława.

Inwestycje firm świadczących usługi związane z działalnością wydawniczą (dział 58), obejmujące swym zakresem także wydawanie oprogramowania komputerowego, dominowały w strefie kamiennogórskiej. Na tę strefę przypada aż 68,8% inwestycji z tego sektora zrealizowanych we wszystkich strefach. W strefie kamiennogórskiej inwestycje w usługi objęte działem 58 PKWiU stanowią 30,27% całkowitych nakładów inwestycyjnych, przede wszystkim dzięki inwestycji spółki Bauer Print Wykroty z Grupy Bauer, która zajmuje się drukiem gazet i czasopism.

Branża drzewna (dział 16) dominowała w trzech strefach: słupskiej, suwalskiej i kostrzyńsko-słubickiej, przy czym w strefie suwalskiej i słupskiej jej udział w łącznej wartości zainwestowanego kapitału przekroczył 40%, co dało tej gałęzi przemysłu pierwsze miejsce w strukturze branżowej inwestycji. W strefie słupskiej było to głównie wynikiem inwestycji realizowanych przez Kronospan Polska, a w strefie suwalskiej – inwestycji Tanne, Pfleiderer MDF i Padma 3.0. Udział przetwórstwa drewna w strefie kostrzyńsko-słubickiej wyniósł 16,53%, ale to ta strefa przyciągnęła inwestycje o najwyższej wartości (prawie 1,34 mld zł). Inwestują tam m.in.: Barlinek Inwestycje, Homanit Polska i Homanit Krosno Odrzańskie oraz Swiss Krono. Niewiele mniejsze były nakłady tej branży w strefie katowickiej, gdzie inwestują przedsiębiorcy: Kronospan OSB i DSO.

Podobnie jak w roku 2017 r. działalność związana z produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych była wiodącą w strefie starachowickiej. Przypadło na nią 694 mln zł, co dało jej udział w łącznej wartości inwestycji tej strefy na poziomie 33,22%. Na tę kwotę złożyły się głównie inwestycje realizowane przez Grupę Azoty Zakłady Azotowe Puławy oraz Air Liquide Polska. Około dwukrotnie większą kwotę przedstawiciele branży chemicznej zainwestowali w strefie wałbrzyskiej, głównie Colgate-Palmolive Manufacturing, PCC Rokita, 3M Wrocław i Rehau, ale sektor ten nie znalazł się w trójce wiodących branż w tej strefie.

Dominacja określonych sektorów w strukturze inwestycji stanowi bazę do tworzenia i rozwijania się klastrów. Poniższy wykres prezentuje stopień koncentracji branżowej poszczególnych stref poprzez określenie udziału branży wiodącej i trzech wiodących branż w całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie.

Tak jak w poprzednich latach największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefę legnicką, w której na branżę wiodącą w 2018 r. przypadło prawie 52,4% wartości inwestycji. W strefach: katowickiej, słupskiej, wałbrzyskiej i suwalskiej udział branży dominującej ukształtował się na podobnym poziomie i wyniósł odpowiednio 50,1%, 48,3%, 46,0% i 43,2% zainwestowanego kapitału. W strefach: legnickiej, katowickiej i wałbrzyskiej branżą dominującą była motoryzacja, a w strefie słupskiej i suwalskiej – branża drzewna.

Strefa legnicka wyróżniała się także pod względem udziału trzech wiodących branż w wartości zainwestowanego kapitału. Wyniósł on 81,1% i był o 3,8 pkt proc. niższy niż w roku 2017. Kolejne miejsca przypadły strefie starachowickiej, suwalskiej i słupskiej, z udziałem na poziomie odpowiednio 75,0%, 69,7% i 67,3%.

Z kolei relatywnie duże zróżnicowanie branżowe – podobnie jak w roku 2017 – charakteryzowało strefy: krakowską, kostrzyńsko-słubicką, łódzką i mielecką. Na branżę wiodącą w tych strefach przypadło od 15,96% do 17,82% łącznej wartości inwestycji, zaś udział trzech wiodących branż mieścił się w przedziale 44,76% – 47,48%. W strefie tarnobrzeskiej udział branży wiodącej wynosił 27,86% i plasował tę strefę w środku stawki, ale udział trzech wiodących branż był stosunkowo niski (46,77%) i kształtował się na poziomie zbliżonym do wspomnianych stref o dość zróżnicowanej strukturze branżowej.

Pomoc publiczna udzielona w specjalnych strefach ekonomicznych

Spółki zarządzające strefami korzystają ze zwolnienia podatkowego na podstawie przepisu § 2 rozporządzeń Rady Ministrów ustanawiających poszczególne strefy, zgodnie z którym zwalnia się od podatku dochodowego od osób prawnych dochody zarządzającego strefą w części wydatkowanej w roku podatkowym lub w roku po nim następującym na cele rozwoju strefy, w tym na nabycie przez zarządzającego nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz na modernizację i rozbudowę infrastruktury gospodarczej i technicznej na jej obszarze.

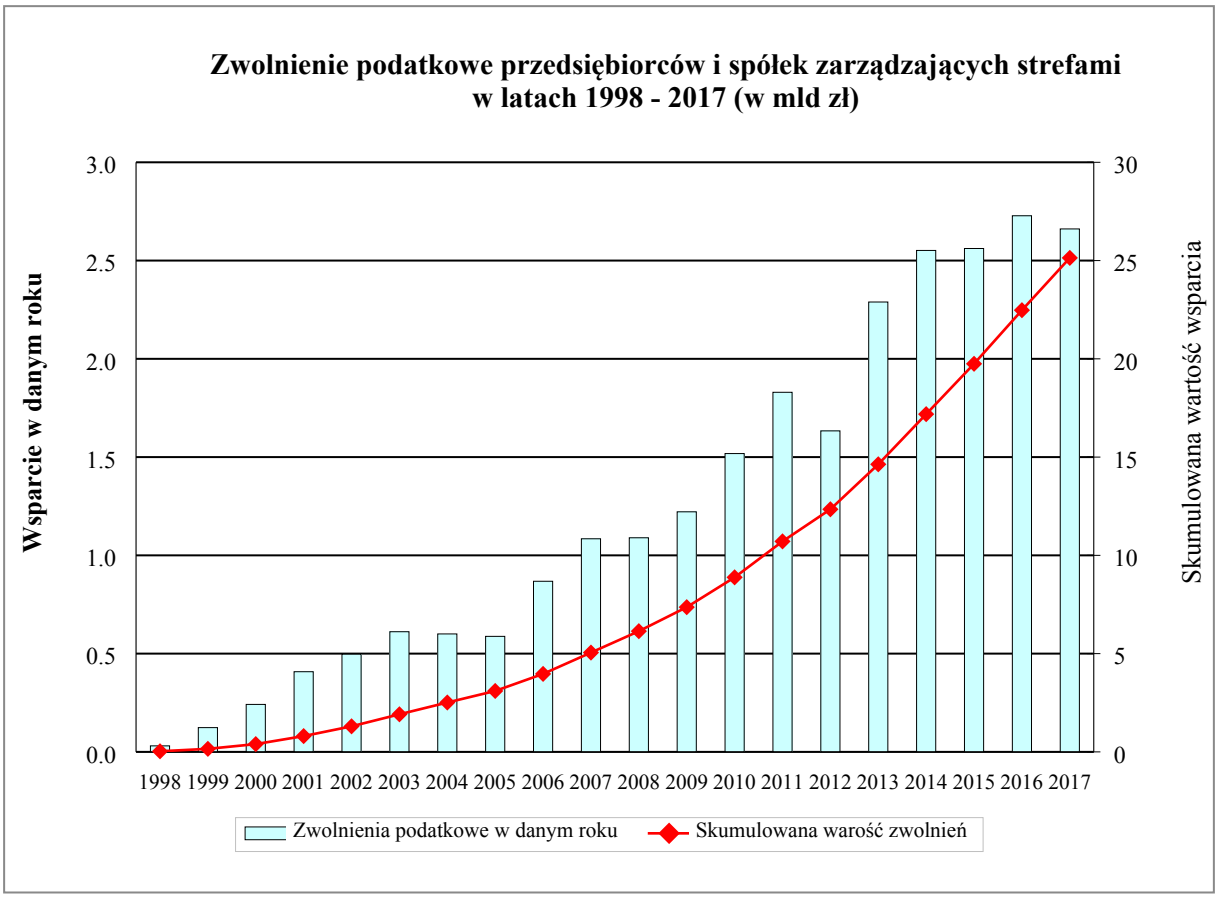
Dochody zwolnione od podatku dochodowego podatników prowadzących działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych i spółek zarządzających strefami w latach 1998–2017 przedstawiono w poniższej tabeli według danych przekazanych przez Ministra Finansów[1)].

Tabela 10. Zwolnienia podatkowe przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych			Podatek dochodowy od osób prawnych			Łączna wartość zwolnienia podatkowego (w tys. zł)
	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	
1998	17	8 930	3 433	24	75 165	27 127	30 560
1999	18	31 203	12 309	59	326 174	111 160	123 469
2000	18	66 485	26 403	91	715 168	215 123	241 526
2001	60	55 676	21 552	224	1 373 482	386 360	407 912
2002	77	70 770	27 384	191	1 677 036	469 570	496 954
2003	90	95 653	37 181	654	2 126 827	574 243	611 424
2004	95	136 483	53 452	272	2 810 969	546 733	600 185
2005	74	129 615	50 957	289	2 822 603	536 859	587 816
2006	71	129 739	51 043	346	4 300 638	817 121	868 164
2007	78	206 987	81 711	618	5 276 960	1 002 622	1 084 333
2008	94	226 750	89 381	442	5 263 462	1 000 058	1 089 439
2009	90	158 702	49 657	431	6 167 905	1 171 902	1 221 559
2010	115	223 861	70 195	511	7 619 874	1 447 776	1 517 971
2011	105	150 181	46 942	535	9 383 215	1 782 811	1 829 753
2012	107	119 548	36 915	538	8 402 465	1 596 468	1 633 383
2013	164	212 504	38 846	603	11 843 653	2 250 294	2 289 140
2014	182	134 551	39 678	687	13 220 306	2 511 858	2 551 536
2015	173	151 574	46 357	763	13 237 183	2 515 065	2 561 422
2016	136	160 521	49 416	775	14 102 223	2 679 422	2 728 838
2017	147	185 515	57 701	785	13 707 132	2 603 539	2 661 240
Razem	-	**2 655 248**	**890 812**	-	**124 452 440**	**24 246 111**	**25 136 624**

[1)] W czasie prac nad niniejszym dokumentem najnowsze dostępne dane obejmowały 2017 r.

Łączna wartość zwolnień podatkowych przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami do końca 2017 r. wyniosła blisko 25 136,62 mln zł. W związku z tym, że wartość zwolnienia dla samych spółek zarządzających od początku funkcjonowania stref do końca 2017 r. była równa 258,44 mln zł, łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom działającym w strefach wyniosła 24 878,18 mln zł. Kwota ta stanowi 23,34% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorców do końca 2017 r.

Szczegółowe informacje dotyczące zwolnień podatkowych spółek zarządzających strefami przedstawiono na str. 43–44.

IV. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi

Struktura właścicielska i zadania spółek zarządzających strefami

Ustawa o sse stanowi, że zarządzającym strefą może być spółka kapitałowa, w której większość głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników posiada Skarb Państwa lub samorząd województwa. Tylko w przypadku Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., która zarządza słupską specjalną strefą ekonomiczną, większością głosów dysponuje samorząd województwa. Nadzór właścicielski nad spółkami zarządzającymi strefami, z wyłączeniem spółek, w których Skarb Państwa posiada 100% akcji lub udziałów, sprawował w 2017 r. Minister Rozwoju i Finansów.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kapitałową wszystkich spółek zarządzających.

Tabela 11. Struktura kapitałowa spółek zarządzających strefami wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. (strefa kamiennogórska)	Skarb Państwa	4 498 200	39,55	63,62
	Miasto Kamienna Góra	3 045 100	26,78	16,12
	Miasto Lubań	1 818 200	15,99	9,62
	Gmina Nowogrodziec	1 417 600	12,47	7,50
	Miasto Jawor	593 100	5,21	3,14
	Razem	**11 372 200**	**100,00**	**100,00**
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	4 570 000	49,81	53,27
	Miasto Gliwice	915 000	9,97	9,28
	Miasto Tychy	915 000	9,97	9,28
	Miasto Katowice	891 000	9,71	9,04
	Miasto Dąbrowa Górnicza	458 000	4,99	4,65
	Miasto Sosnowiec	458 000	4,99	4,65
	Miasto Jastrzębie-Zdrój	457 000	4,98	4,64
	Miasto Żory	320 000	3,49	3,24
	Gmina Pawłowice	82 000	0,89	0,83
	Miasto Bieruń	55 000	0,60	0,56
	Gmina Godów	55 000	0,60	0,56
	Razem	**9 176 000**	**100,00**	**100,00**
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Miasto Kostrzyn nad Odrą	7 742 800	28,48	15,38
	Gmina Słubice	7 295 700	26,84	14,49
	Skarb Państwa	5 864 900	21,57	57,65
	Miasto Nowa Sól	2 610 000	9,60	5,18
	Miasto Gorzów Wielkopolski	1 538 300	5,66	3,06
	Prochem-Zachód Sp. z o.o.	825 000	3,04	1,64
	Miasto Gubin	912 600	3,36	1,81
	Gmina Bytom Odrzański	395 000	1,45	0,79
	Razem	**27 184 300**	**100,00**	**100,00**
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (strefa krakowska)	Skarb Państwa	12 527 000	71,31	71,31
	Akademia Górniczo-Hutnicza	2 233 000	12,71	12,71
	Województwo Małopolskie	2 233 000	12,71	12,71
	Politechnika Krakowska	233 000	1,33	1,33
	Uniwersytet Jagielloński	233 000	1,33	1,33
	Miasto Kraków	78 000	0,44	0,44

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
	ArcelorMittal Poland S.A.	30 000	0,17	0,17
	Razem	**17 567 000**	**100,00**	**100,00**
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	14 317 000	39,77	50,98
	Gmina Polkowice	8 635 000	23,98	17,33
	KGHM Polska Miedź. S.A.	4 408 000	12,24	7,85
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska	4 000 000	11,11	14,24
	Miasto Złotoryja	2 400 000	6,67	4,27
	Gmina Gromadka	1 300 000	3,61	2,49
	Miasto Legnica	394 000	1,09	1,06
	Gmina Warta Bolesławiecka	300 000	0,83	1,07
	Bank Zachodni WBK S.A.	150 000	0,42	0,53
	ING Bank Śląski S.A.	100 000	0,28	0,18
	Razem	**36 004 000**	**100,00**	**100,00**
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	17 812 000	71,46	87,94
	Miasto Łódź	6 369 000	25,55	10,79
	Miasto Ozorków	746 000	2,99	1,27
	Razem	**24 927 000**	**100,00**	**100,00**
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	Skarb Państwa	225 225 000	59,80	59,90
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	90 000 000	23,90	23,94
	Województwo Pomorskie	16 000 000	4,25	4,26
	Miasto Gdańsk	12 714 000	3,38	3,38
	Województwo Kujawsko-Pomorskie	11 000 000	2,92	2,93
	Miasto Tczew	7 378 000	1,96	1,96
	Miasto Stargard	7 000 000	1,86	1,86
	Miasto Kwidzyn	3 532 000	0,94	0,94
	Miasto Malbork	1 320 000	0,35	0,35
	Gmina Chojnice	857 000	0,23	0,23
	Gmina Człuchów	517 000	0,14	0,14
	Gmina Sztum	413 000	0,11	0,11
	Razem	**375 956 000**[*)]	**99,84**[*)]	**100,00**
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (Zarządzający Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną)	Województwo Pomorskie	11 114 500	35,98	57,67
	Miasto Słupsk	10 407 900	33,69	22,13
	Skarb Państwa	6 039 300	19,55	12,84
	Miasto Koszalin	2 325 000	7,53	4,94
	Gmina Słupsk	970 300	3,14	2,06
	Pozostali	34 400	0,11	0,36
	Razem	**30 891 400**	**100,00**	**100,00**
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	InwestStar S.A.	12 117 600	72,61	38,81
	Skarb Państwa	3 383 100	20,27	54,18
	Miasto Starachowice	1 152 500	6,91	6,89
	Świętokrzyska Agencja Rozwoju Regionu S.A.	35 500	0,21	0,12
	Razem	**16 688 700**	**100,00**	**100,00**

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	8 076 900	40,46	66,64
	Miasto Ełk	6 500 000	32,55	18,23
	Gmina Gołdap	2 920 000	14,62	8,19
	Miasto Suwałki	2 471 000	12,37	6,94
	Razem	**19 967 900**	**100,00**	**100,00**
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	Skarb Państwa	275 530 000	67,63	82,33
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	82 710 000	20,30	11,04
	Województwo Opolskie	10 710 000	2,63	1,43
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	10 200 000	2,50	1,36
	Gmina Dzierżoniów	6 570 000	1,61	0,88
	Gmina Jelcz-Laskowice	4 830 000	1,19	0,64
	Gmina Wałbrzych	3 920 000	0,96	0,66
	Województwo Wielkopolskie	2 860 000	0,70	0,38
	Miasto Oława	1 710 000	0,42	0,23
	Miasto Świdnica	1 650 000	0,41	0,22
	Gmina Żarów	1 640 000	0,40	0,22
	Gmina Nowa Ruda	1 510 000	0,37	0,20
	Miasto Kłodzko	1 000 000	0,25	0,13
	Bank Zachodni WBK S.A.	1 000 000	0,25	0,13
	NEPTUN Fundusz Inwestycyjny	1 000 000	0,25	0,13
	Gmina Strzelin	100 000	0,02	0,01
	Gmina Nysa	30 000	0,01	0,00
	Razem	**406 970 000**)**	**99,90**)**	**99,99**
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	16 924 000	49,21	61,39
	Gmina Bartoszyce	8 066 100	23,45	17,83
	Miasto Bartoszyce	4 930 900	14,34	10,90
	Gmina Dobre Miasto	2 797 800	8,13	6,18
	Gmina Szczytno	903 800	2,63	2,00
	Miasto Mrągowo	304 000	0,88	0,67
	Miasto Nowe Miasto Lubawskie	267 200	0,78	0,59
	Gmina Olecko	198 400	0,58	0,44
	Razem	**34 392 200**	**100,00**	**100,00**
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (strefy: mielecka i tarnobrzeska)	Skarb Państwa	5 297 908 000	100,00	100,00
	Razem	**5 297 908 000**	**100,00**	**100,00**

**) PSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 376 603 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 16 czerwca 2009 r. umorzono z czystego zysku 647 udziałów Miasta Tczew. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).*

***) WSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 407 390 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 20 listopada 2012 r. umorzono z czystego zysku 42 udziały Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).*

Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2018 r. w radach nadzorczych spółek zarządzających strefami, w stosunku do których Skarb Państwa posiada większość głosów, zasiadali, w liczbie nie większej niż 5 osób, przedstawiciele:

- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- jednostek samorządu terytorialnego, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Do składu rady nadzorczej spółek zarządzających, w stosunku do których samorząd województwa posiada większość głosów, powołani byli przedstawiciele:

- samorządu województwa (2 osoby),
- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Główne zadania spółek zarządzających strefami związane z realizacją ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych obejmowały:

- promocję strefy i podejmowania działalności gospodarczej na jej terenie,
- organizację rokowań lub przetargów oraz udzielanie zezwoleń,
- zbywanie lub pośredniczenie w zbywaniu prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów objętych strefą,
- kontrolę działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniami,
- budowę infrastruktury na terenie strefy,
- opiekę nad inwestorami, pośredniczenie w kontaktach z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury, itp.

Zarządzający strefą realizowali również zadania wynikające z *ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji* (Dz. U. poz. 1162) związane z zarządzaniem przypisanym im obszarem (poszczególnymi powiatami), wydawaniem w imieniu ministra właściwego do spraw gospodarki decyzji o wsparciu i przeprowadzaniem kontroli realizacji warunków zawartych w decyzji o wsparciu.

Wynik finansowy spółek zarządzających strefami

Spółki zarządzające utrzymują się głównie z dochodów uzyskanych ze sprzedaży gruntów oraz z opłat za administrowanie i zarządzanie strefą uiszczanych przez przedsiębiorców działających na terenie strefy. Wynik finansowy zależy zatem w dużej mierze od liczby inwestorów.

Tabela 12. Wynik finansowy netto spółek zarządzających w latach 2014–2018 w tys. zł

Spółka zarządzająca	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.	2 400,4	- 15,1	365,0	555,1	71,5
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	9 885,6	17 230,4	21 166,2	16 556,4*)	5 359,7
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	3 276,7	2 262,7	3 028,3	22 984,9	6 560,7
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.	376,7	- 1 012,1	2 678,0	1 373,0	707,0
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	7 111,3	937,0	1 459,4	7 614,5	- 4 252,2
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	8 646,1	5 209,4	5 905,3	7 402,8	7 428,4
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu	9 404,9	3 166,2	4 151,3	4 956,0	10 740,0
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	948,4	810,1	1 173,3	1 479,1	1 807,3
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	533,2	520,8	1 972,3	761,5	1 519,2
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	1 179,0	- 120,9*)	181,6	613,0*)	1 509,9
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	1 245,6	2 198,0	7 378,3	2 734,4	5 765,5
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu	7 968,5	10 175,7	8 742,8	18 220,4	14 621,4
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	- 5 527,2	603,6	3 276,2	11 852,8	17 417,2
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	153,5	132,5	70,1	1 647,4	1 251,1

*) *wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2017 r.*

W 2018 r. najwyższy zysk wypracowała Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. i wyniósł on prawie 17,42 mln zł. Na kolejnych pozycjach uplasowały się: Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu z wynikiem na poziomie 14,62 mln zł i ARP S.A. Oddział w Mielcu – 10,74 mln zł zysku. Ujemny wynik finansowy odnotowała natomiast Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Wyniósł on -4,25 mln zł.

Przyczyną ujemnego wyniku finansowego Legnickiej SSE S.A. było zaangażowanie w finansowanie inwestycji w gminach Miękinia, Gromadka i Środa Śląska oraz utworzenie rezerwy na sporną wierzytelność z tytułu niezapłacenia faktury przez gminę Iłowa.

Nakłady na rozwój strefy

Zgodnie z art. 8 ustawy o sse do zadań zarządzającego należy prowadzenie działań zmierzających do rozwoju działalności gospodarczej na terenie strefy.

Uznając wagę tego zadania, ustawodawca w art. 25 ust. 2 ustawy o sse dopuścił możliwość zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów zarządzającego w części wydatkowanej na cele rozwoju strefy. Rada Ministrów w rozporządzeniach ustanawiających strefy umożliwiła wszystkim spółkom zarządzającym skorzystanie z tego przywileju.

Główne działania zarządzających to budowa infrastruktury i promowanie stref. Znaczące przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury z reguły podejmowane są wspólnie z samorządami lokalnymi i gestorami mediów.

Poniższa tabela prezentuje skumulowane wydatki poniesione na infrastrukturę oraz najważniejsze inwestycje w tym zakresie dokonane w 2018 r.

Tabela 13. Nakłady na budowę infrastruktury narastająco w mln zł

Lp.	Strefa	31.12.2017 r.		31.12.2018 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2018 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
1	Kamiennogórska	20,9	4,4	22,2	4,4	1) budowa drogi w Wykrotach na terenie podstrefy Nowogrodziec, 2) adaptacja i przebudowa pomieszczeń w budynku zarządzającego, przeznaczonych pod wynajem 3) przebudowa układu pomiarowego w stacji transformatorowej na terenie strefy w Lubaniu i Kamiennej Górze.
2	Katowicka	55,2	681,2	63,1	733,7	1) kompleksowe przygotowanie terenu w dzielnicy Tucznawa Dąbrowy Górniczej, 2) budowa dwóch rond w Gliwicach, 3) budowa infrastruktury technicznej i drogowej w strefie w Ujeździe, 4) budowa dróg w strefie w Częstochowie, 5) budowa drogi wraz z infrastrukturą w Bieruniu, 6) przygotowanie terenów typu brownfield w Raciborzu, 7) budowa dróg wraz z infrastrukturą na obszarze Żory-Osiny.
3	Kostrzyńsko-Słubicka	104,4	274,3	108,3	294,8	1) budowa zespołu przepompowni w podstrefie Kostrzyn, 2) budowa kanalizacji deszczowej i wykonanie doziemnej instalacji elektroenergetycznej zasilającej przepompownię w podstrefie Nowa Sól, 3) rozpoczęcie budowy drogi wjazdowej wraz z wodociągiem, kanalizacją sanitarną i deszczową oraz oświetleniem w podstrefie Kostrzyn, 4) budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej oraz wylotu wód deszczowych w podstrefie Nowa Sól, 5) budowa instalacji energii elektrycznej do zasilania terenów inwestycyjnych w podstrefie Nowa Sól.
4	Krakowska	150,2	103,1	150,2	103,1	-
5	Legnicka	54,4	27,1	59,9	31,4	1) projekt i budowa skrzyżowania drogi gminnej z drogą krajową nr 94 w podstrefie Miękinia, 2) przebudowa drogi gminnej w podstrefie Krzywa, 3) budowa odcinka drogi oraz kanalizacji deszczowej w pasie drogi, a także budowa kanalizacji sanitarnej

Lp.	Strefa	31.12.2017 r.		31.12.2018 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2018 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
						w podstrefie Środa Śląska.
6	Łódzka	53,5	305,9	67,8	308,7	1) rozbudowa infrastruktury technicznej w podstrefie Ksawerów, 2) budowa dróg komunikujących teren inwestycyjny podstrefy Ksawerów z drogą krajową nr 14.
7	Mielecka	140,5	467,8	146,0	489,9	1) budowa kanalizacji deszczowej w podstrefie Mielec, 2) budowa drogi wewnętrznej w podstrefie Częstochowa, 3) budowa kanalizacji deszczowej w podstrefie Szczecin, 4) budowa sieci elektroenergetycznej w Mielcu oraz w podstrefach Trzebownisko, Głogów Małopolski i Rzeszów, 5) budowa sieci ciepłowniczej i kanalizacji sanitarnej tłocznej w podstrefie Rzeszów.
8	Pomorska	466,5	98,0	487,6	100,9	1) modernizacja obiektów i sieci elektroenergetycznej na terenie Wyspy Ostrów w podstrefie Gdańsk, 2) modernizacja kanalizacji deszczowej w podstrefie Tczew, 3) modernizacja podziemnych zbiorników retencyjnych i projekt zjazdu drogi przy zbiorniku retencyjnym w Ostaszewie w podstrefie Łysomice, 4) budowa ogrodzenia przepompowni w podstrefie Żarnowiec, 5) przebudowa drogi w Kartoszynie, 6) modernizacja dachu budynku Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego w podstrefie Gdańsk,.
9	Słupska	23,9	168,2	25,7	183,7	1) budowa sieci wodociągowe, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zbiornika retencyjnego w podstrefie Koszalin, 2) usunięcie kolizji linii elektroenergetycznych w podstrefie Koszalin, 3) budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej w podstrefie Wałcz, 4) budowa kanalizacji deszczowej w podstrefie Redzikowo i Wieszyno, 5) budowa sieci wodociągowej i kanalizacji deszczowej w podstrefie Lębork.
10	Starachowicka	10,1	5,3	10,1	5,3	-
11	Suwalska	36,5	0,0	39,8	0,0	1) przebudowa ul. Diamentowej i ul. Wojska polskiego w podstrefie Suwałki, 2) budowa chodników, parkingów i oświetlenia na ulicach: Strefowej, Okrężnej, Krzemowej i Żelaznej w Ełku.
12	Tarnobrzeska	197,0	224,3	207,6	244,0	1) przebudowa drogi łączącej ul. COP z ul. Solidarności w Stalowej Woli, 2) makroniwelacja terenu, budowa

Lp.	Strefa	31.12.2017 r.		31.12.2018 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2018 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
						kanalizacji sanitarnej i przebudowa ul. Cukierniczej w gminie Łapy, 3) budowa drogi na terenie strefy w Jaśle, 4) budowa sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz rozbudowa drogi w strefie w gminie Węgrów, 5) zakup terenów i budowa hali w Stalowej Woli pod nowe inwestycje.
13	Wałbrzyska	268,8	530,7	278,6	567,9	1) budowa kanalizacji deszczowej i przebudowa sieci elektroenergetycznych średniego napięcia w podstrefie Jawor, 2) prace projektowe związane z budową bocznicy kolejowej w podstrefie Jawor.
14	Warmińsko-Mazurska	5,8	160,1	5,8	200,0	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w gminie Pomiechówek.
Razem		**1 587,7**	**3 050,4**	**1 672,7**	**3 267,8**	
Ogółem		**4 638,1**		**4 940,5**		

**) gminy, gestorzy mediów, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad*

Łączne nakłady na budowę infrastruktury na terenie specjalnych stref ekonomicznych, które zostały poniesione od początku ich funkcjonowania do końca 2018 r. wyniosły ponad 4,9 mld zł. Udział finansowy spółek zarządzających w inwestycjach w zakresie infrastruktury stanowił niespełna 33,9%. Pozostała część wydatków finansowana była przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Spośród wszystkich spółek zarządzających strefami największe nakłady na rozwój infrastruktury do końca 2018 r. poniosła Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. – 487,6 mln zł, co stanowi ok. 29,2% wydatków wszystkich stref. Na kolejnych pozycjach znalazły się: Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o., która wydała na ten cel ok. 278,6 mln zł oraz Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu z wydatkami rzędu 207,6 mln zł. Wydatki dwóch ostatnich spółek stanowią odpowiednio 16,7% i 12,4% łącznych wydatków zarządzających strefami na infrastrukturę.

W odniesieniu do skumulowanej wartości kapitału zainwestowanego w strefach do końca 2018 r. przez inne podmioty, w tym m.in. samorządy lokalne i gestorów mediów, wyróżniały się strefy: katowicka (733,7 mln zł), wałbrzyska (567,9 mln zł) i mielecka (489,9 mln zł). Na te trzy strefy przypadło prawie 55% wszystkich wydatków podmiotów innych niż zarządzający strefami na infrastrukturę.

W samym 2018 r. na infrastrukturę wydatkowano ponad 302,4 mln zł, tj. o 16,1 mln zł więcej niż w 2017 r. Inwestycje spółek zarządzających strefami wyniosły 85,0 mln zł, co stanowiło 28,1% całych nakładów na infrastrukturę poniesionych w 2018 r. W stosunku do 2017 r. spółki zarządzające zwiększyły nakłady na infrastrukturę prawie dwukrotnie (z 43,2 mln zł do 85 mln zł), natomiast przyrost inwestycji innych podmiotów był mniejszy o 25,7 mln zł i wyniósł 217,4 mln zł.

W 2018 r. największych inwestycji w zakresie infrastruktury dokonały spółki zarządzające strefami: pomorską (21,1 mln zł), łódzką (14,3 mln zł) oraz tarnobrzeską (10,6 mln zł).

Stanowiły one odpowiednio 24,8%, 16,8 i 12,5% łącznych wydatków spółek zarządzających przeznaczonych na ten cel.

Z kolei pod względem inwestycji dokonanych przez samorządy lokalne, gestorów mediów i Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad wyróżniały się strefy: katowicka (52,5 mln), warmińsko-mazurska (39,9 mln zł) i wałbrzyska (37,2 mln). Na te trzy strefy przypadło ponad 59,6% nakładów inwestycyjnych podmiotów innych niż spółki zarządzające.

Wydatki na promocję stref

W 2018 r. spółki zarządzające przeznaczyły na promocję stref ponad 6,97 mln zł, czyli o 0,1 mln zł mniej niż w 2017 r. Podobnie jak w roku 2017 r. największe wydatki ponieśli zarządzający strefami: łódzką, kostrzyńsko-słubicką i katowicką. Stanowiły one ponad 60% nakładów wszystkich stref na ten cel.

Najwięcej środków na promocję od początku funkcjonowania stref przeznaczyły spółki zarządzające strefami kostrzyńsko-słubicką i katowicką. Ich wydatki wyniosły odpowiednio 16,78 i 15,58 mln zł, co dało udział na poziomie 17,12% i 15,90% nakładów wszystkich spółek zarządzających. Na kolejnych pozycjach uplasowały się spółki zarządzające strefami: łódzką (z udziałem w ogólnej sumie wydatków wynoszącym 14,86%), wałbrzyską (10,76%) oraz pomorską (9,94% łącznych wydatków wszystkich stref).

Poniższa tabela przedstawia wielkość wydatków na promocję w poszczególnych strefach.

Tabela 14. Wydatki zarządzających na promocję stref w mln zł

Lp.	Strefa	Nakłady na promocję strefy		
		narastająco do końca 2017 r.	w 2018 r.	narastająco do końca 2018 r.
1	Kamiennogórska	1,630	0,092	1,722
2	Katowicka	14,660	0,922	15,582
3	Kostrzyńsko-Słubicka	15,280	1,500	16,780
4	Krakowska	6,190	0,260	6,450
5	Legnicka	4,240	0,300	4,540
6	Łódzka	12,790	1,770	14,560
7	Mielecka	3,380	0,138	3,518
8	Pomorska	9,540	0,200	9,740
9	Słupska	3,270	0,333	3,603
10	Starachowicka	1,840	0,152	1,992
11	Suwalska	4,530	0,272	4,802
12	Tarnobrzeska	3,240	0,160	3,400
13	Wałbrzyska	9,680	0,870	10,550
14	Warmińsko-Mazurska	0,764	0,002	0,766
Razem		**91,034**	**6,971**	**98,005**

Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających

Łączna kwota zwolnienia podatkowego spółek zarządzających strefami od początku funkcjonowania stref do końca 2018 r. wyniosła 271,77 mln zł.

Z największych zwolnień podatkowych odnoszących się do dochodu w części wydatkowej na rozwój strefy skorzystały dotychczas spółki zarządzające strefami: wałbrzyską, mielecką, katowicką, kostrzyńsko-słubicką i łódzką. Ich łączna wartość wyniosła 177,59 mln zł i stanowiła 65,3% całkowitej kwoty zwolnienia podatkowego w strefach.

W samym 2018 r. łączna kwota zwolnienia podatkowego wyniosła 13,33 mln zł i była wyższa o 2,51 mln zł w porównaniu z rokiem 2017. Z największego zwolnienia skorzystali zarządzający strefami wałbrzyską i kostrzyńsko-słubicką. Zwolnienia te wyniosły odpowiednio 5,83 oraz 2,46 mln zł i łącznie stanowiły prawie 62,2% kwoty zwolnień przypadających na wszystkie spółki zarządzające.

Informację o wielkości zwolnień podatkowych spółek zarządzających przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających strefami w mln zł

Lp.	Strefa	Zwolnienie do końca 2013 r. (narastająco)	Kwota zwolnienia w latach 2014 – 2018					Zwolnienie do końca 2018 r. (narastająco)
			2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	
1	Kamiennogórska	2,28	0,40*)	0,00	0,01*)	0,22*)	0,06	2,97
2	Katowicka	15,36*)	4,08*)	5,06*)	3,93*)	0,74*)	0,21	29,38
3	Kostrzyńsko-Słubicka	18,04	0,65	0,54	1,34	4,47	2,46	27,50
4	Krakowska	2,26	0,00*)	0,00	0,00*)	0,00*)	0,00	2,26
5	Legnicka	10,66	1,23	0,30	0,51	1,72	0,00	14,42
6	Łódzka	19,02	2,25	1,72	1,32	1,60	1,29	27,20
7	Mielecka	32,02*)	0,00*)	0,00*)	0,00*)	0,00*)	0,00	32,02
8	Pomorska	14,06	0,88	0,33	0,63	0,28	0,47	16,65
9	Słupska	13,68	2,00	0,97	2,08	0,85	1,92	21,50
10	Starachowicka	2,27	0,31	0,08*)	0,00	0,06*)	0,00	2,72
11	Suwalska	3,91	0,28	0,21	1,28	0,54	0,82	7,04
12	Tarnobrzeska	24,24*)	0,00*)	0,00*)	0,00*)	0,00*)	0,00	24,24
13	Wałbrzyska	52,73	0,00	0,60	2,29	0,04	5,83	61,49
14	Warmińsko-Mazurska	1,76	0,03	0,01	0,01	0,30	0,27	2,38
Razem		**212,29***)	**12,11***)	**9,82***)	**13,40***)	**10,82***)	**13,33**	**271,77**

*) *wprowadzono korektę wielkości przedstawionych w Informacji (...) za 2017 r.*

Do końca 2018 r. spółki zarządzające strefami otrzymały wsparcie w postaci zwolnień podatkowych w wysokości 271,77 mln zł. W tym samym okresie na promocję stref wydatkowały 98 mln zł oraz na budowę niezbędnej infrastruktury blisko 1,67 mld zł. W sumie na wspomniane cele przeznaczyły blisko 1,77 mld zł, a więc kwotę ponad 6-krotnie przekraczającą wielkość uzyskanych zwolnień podatkowych.

Działania zarządzających strefami w zakresie kadr dla przemysłu i rozwoju klastrów

1. SSE Małej Przedsiębiorczości (strefa kamiennogórska)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą kamiennogórska jest liderem Strefowego Klastra Edukacyjnego (SKE), który w 2018 r. kontynuował działania na rzecz promocji szkolnictwa zawodowego.

W 2018 r., na jednym z posiedzeń Rady Konsultacyjnej do Spraw Szkolnictwa Zawodowego przy Dolnośląskim Kuratorze Oświaty, przedstawiciele SKE wzięli udział w dyskusji na temat uruchomienia w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Bolesławcu nowego zawodu szkolnego – zdobnik ceramiki. W jej wyniku zarządzający strefą rekomendował potrzebę rozpoczęcia kształcenia w tym zawodzie, uwzględniając potrzeby przedsiębiorców, zapotrzebowanie na tego rodzaju wyroby i specyficzne potrzeby klientów.

Pod patronatem zarządzającego strefą kamiennogórską funkcjonują klasy: technik logistyk w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kamiennej Górze, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej w Zespole Szkół Technicznych „Mechanik" w Jeleniej Górze oraz technik elektryk, ślusarz i operator obrabiarek skrawających w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Lubaniu. Uczniowie ze szkół należących do Strefowego Klastra Edukacyjnego odbywali praktyki zawodowe, praktyczną naukę zawodu, staże wakacyjne oraz kursy zawodowe.

Zarządzający strefą współorganizował projekt edukacyjny „Jeleniogórska Liga Robotów" w Zespole Szkół Technicznych „Mechanik" w Jeleniej Górze, w ramach którego uczniowie szkół gimnazjalnych konstruowali roboty „Mindstorms", natomiast firmy: Jelenia Plast, Dr.Schneider, Jelfa, DWS Draexlmaier sponsorowały zakup robotów.

Strefowy Klaster Edukacyjny współpracuje z Dolnośląskim Klastrem Lotniczym i Klastrem Innowacyjnych Technologii w Wytwarzaniu CINNOMATECH Wrocław oraz z uczelniami wyższymi: Wyższą Szkołą Bankową we Wrocławiu i Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu. W 2018 r. organizowano spotkania w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamiennej Górze dotyczące organizacji staży dla osób bezrobotnych oraz z przedstawicielami firmy AUTOCAM POLAND w Kamiennej Górze na temat praktycznej nauki zawodu dla uczniów szkoły branżowej. Zorganizowano także wizyty studyjne uczniów z bolesławieckich i jeleniogórskich szkół u przedsiębiorców działających w strefie.

2. Katowicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W roku 2018 realizowano działania na rzecz rozwoju szkolnictwa poprzez:

- wdrażanie projektów z POWER i RPO Województwa śląskiego dotyczących dostosowania kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, w tym projektów „Kariera i Kompetencje - zwiększenie dopasowania systemu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy w oparciu o Sieć K2 w subregionie centralnym województwa śląskiego", „Kariera i Kompetencje - zwiększenie dopasowania systemu

kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy w subregionie zachodnim województwa śląskiego" i „Kształcenie dualne - dobry start w zawodach branży górniczo -hutniczej",

- promocję edukacji zawodowej, m.in. w ramach projektów: Regionalne Forum Doradztwa Zawodowego - „Dobry zawód - lepsza przyszłość", „Trafny wybór – czas na zawody techniczne" oraz poprzez organizację i udział w działaniach dotyczących rozwoju kształcenia zawodowego, konferencjach i seminariach łączących instytucje odpowiedzialne za edukację z przedsiębiorstwami,
- rozwijanie powołanego przez zarządzającego strefą Klubu Innowatora jako platformy edukacyjnej i treningowej dla studentów. Klub ma na celu rozwój współpracy nauki z biznesem w zakresie pozyskiwania talentów i tworzenia na ich bazie kadr dla firm innowacyjnych. W 2018 r. zorganizowana została konferencja „DZIEŃ INNOWATORA – KLUBU INNOWATORA KSSE" na Wydziale Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu. Na Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej w ramach IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Innowacje i przedsiębiorczość, Teoria i praktyka" zorganizowany został „Dzień Innowatora". Podczas kongresu Impact rEVolution 18' w Katowicach odbyła się seria spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych, których efektem było nawiązanie współpracy z z kilkoma start-upami.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą katowicką rozwijał działalność Klastra Silesia Automotive & Advanced Manufacturing, m.in. realizując projekt EACN for Joint Industrial Modernisation Investments - Europejska sieć klastrów motoryzacyjnych na rzecz inwestycji dotyczących modernizacji przemysłowej. Projekt o wartości 466 646 euro otrzymał wsparcie z Unii Europejskiej w wysokości 349 984,50 euro w ramach programu *Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises* (COSME), *European Strategic Cluster Partnership for smart specialisation investments* – COS-CLUSTPARTNS-2017-3-02. Projekt realizowany jest przez Klaster SA&AM w partnerstwie z klastrami: Pole Vehicule du Futur (Francja), Fundacion Cluster de Empresas de Automocion de Galicia (Hiszpania), Cluster de la Industria d'Automocio de Catalunya (Hiszpania), Automotive Cluster Bulgaria (Bułgaria), Automobilski Klaster Srbije (Serbia). Projekt uruchomiono w IV kwartale 2018 r. i przystąpiono do prac nad dokumentami:

- analiza czynników i warunków wpływających na zmiany w zakresie modernizacji przemysłu motoryzacyjnego z uwzględnieniem aktualnych trendów światowych,
- Strategia EACN wraz z mapą drogową oraz planem marketingu dotyczącym promocji inwestycji w MŚP w motoryzacji z uwzględnieniem trendów w zakresie: wirtualizacji procesów planowania, autonomicznych robotów i sztucznej inteligencji w procesach wytwarzania, uelastycznienia procesów wytwarzania, rozwoju kompetencji pracowników w erze czwartej rewolucji przemysłowej.

3. Kostrzyńsko-Słubicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2018 roku zarządzający podejmował szereg działań dotyczących szkolnictwa zawodowego oraz wspierał działalność Lubuskiego Klastra Metalowego i Zielonogórskiego Klastra Energii. Wiele inicjatyw miało na celu pogłębienie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami

zrzeszonymi w klastrach i szkołami branżowymi. Koordynowano bieżące działania pomiędzy szkołami gimnazjalnymi, branżowymi i przedsiębiorcami poprzez spotkania indywidualne pracodawców ze szkołami, jak również liczne konferencje, na których omawiano aktualne problemy dotyczące współpracy w zakresie szkolnictwa zawodowego. Przykładem są:

- konferencja „Szkoła branżowa – przyszłość nowoczesnego biznesu" w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii, w której udział wzięła Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska. Podczas konferencji została omówiona rola pracodawców w systemie kształcenia zawodowego. Ponadto w trakcie spotkania zaprezentowano szanse i możliwości współpracy spółek Skarbu Państwa na rzecz kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach programów Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji;
- spotkanie robocze w Kuratorium Oświaty w Szczecinie z udziałem przedstawicieli sse z województwa zachodniopomorskiego, przedstawicieli Wojewody i Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego oraz kuratorium oświaty. Spotkanie dotyczyło współpracy na rzecz zbliżenia środowiska gospodarczego oraz szkolnictwa branżowego i technicznego w regionie zachodniopomorskim, wsparcia rozwoju szkolnictwa branżowego, prorozwojowych kierunków edukacyjnych w regionie, potrzeb rynku pracy, możliwości utworzenia szkół o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, tworzenia klas patronackich, organizowania praktycznej nauki zawodu, praktyk i staży zawodowych;
- konferencja w Szczecinie „Współczesne szkolnictwo zawodowe. Współpraca szkół ze środowiskiem gospodarczym", w której udział wzięli członkowie kierownictwa MEN. Konferencja przeznaczona była dla pracodawców, przedstawicieli powiatów województwa zachodniopomorskiego, dyrektorów szkół oraz placówek kształcenia i doskonalenia zawodowego. Jej celem było przedstawienie informacji na temat możliwości podniesienia efektywności kształcenia zawodowego, nabywania kwalifikacji zawodowych oraz budowania efektywnego modelu współpracy środowiska biznesowego ze szkołami;
- spotkanie robocze z władzami Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim dotyczące możliwości utworzenie studiów dualnych na Wydziale Technicznym. Przedstawiciele zarządzającego strefą pomagają w skojarzeniu przedsiębiorców strefowych z Wydziałem Technicznym AJP w sprawie utworzenia studiów dualnych;
- spotkanie robocze z dyrektorem Zespołu Szkół w Kostrzynie nad Odrą i przedstawicielami lokalnych firm zajmujących się obróbką tworzyw sztucznych: Algontec, Olsa, Kompan, Novo Tech. Spotkanie dotyczyło nauczania nowego zawodu – operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych.
- konferencja dotycząca szkolnictwa dualnego w Kostrzynie nad Odrą z udziałem przedstawicieli uczelni krajowych i zagranicznych oraz instytucji międzynarodowych. Przedstawiciele zarządzającego strefą wspólnie z przedsiębiorcą Teleskop zaprezentowali modele współpracy biznesu z nauką i szkolnictwem zawodowym. Na przykładzie podmiotów działających w Kostrzynie nad Odrą i współpracujących z Zespołem Szkół w Kostrzynie nad Odrą przedstawiono praktyczne przykłady kształcenia dualnego.

4. Krakowski Park Technologiczny (Krakowska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający strefą krakowską kontynuuje i intensyfikuje działania z zakresu wspierania szkolnictwa zawodowego, m.in. Międzyszkolny Festiwal Informatyczny „Projekt na Szóstkę". W 2018 r., po przeprowadzeniu dwóch badań ankietowych na temat współpracy między szkołami zawodowymi a przedsiębiorcami, opracowano raport „Kto wykształci Twojego pracownika?" poświęcony ocenie współpracy w tym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów problemowych. W oparciu o ten raport przeprowadzono całodzienne warsztaty z przedstawicielami szkół oraz firm z regionu poświęcone różnym formom współpracy i możliwości ich zmiany.

Zarządzający przeprowadził szereg działań zmierzających do wsparcia szkolnictwa zawodowego w Specjalnych Ośrodkach Szkolno Wychowawczych. Uczniowie tych placówek brali udział w kilku projektach, prezentując m.in., w jaki sposób innowacyjne i nowoczesne rozwiązania mogą pomagać lub utrudniać walkę z wykluczeniem cyfrowym, będącym obecnie największą przeszkodą w znalezieniu przez nich zatrudnienia.

5. Legnicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający strefą legnicką realizował działania dotyczące rozwoju szkolnictwa zawodowego w ramach Dolnośląskiego Klastra Edukacyjnego. Działania te polegały na:

- przeprowadzeniu kampanii promocyjnych na rzecz szkolnictwa branżowego i technicznego (m.in. promocja w szkołach podstawowych, lokalnych mediach, spotkania z rodzicami),
- zorganizowaniu spotkań promujących rozwój szkolnictwa branżowego w celu poprawy jego wizerunku w regionie (przykłady dobrych praktyk),
- zorganizowaniu wizyt studyjnych w firmach strefowych dla uczniów szkół podstawowych, branżowych i technicznych, w celu zapoznania ze specyfiką zawodu w rzeczywistych warunkach pracy,
- zorganizowaniu warsztatów dla uczniów szkół branżowych i technicznych oraz studentów uczelni wyższych w celu podniesienia ich kompetencji,
- zorganizowaniu konkursów promujących szkolnictwo branżowe dla uczniów szkół podstawowych, branżowych i technicznych.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2018 r. działania dotyczące klastrów skupiały się na wspieraniu rozwoju Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego i Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego.

W ramach wsparcia Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego:

- zorganizowano i przeprowadzono warsztaty grup roboczych, których celem było powstanie grupy HR oraz grupy Tworzywa Sztuczne,
- wdrożono platformę komunikacyjną,
- promowano klaster poprzez spotkania informacyjne, mailing, media społecznościowe, uczestnictwo w imprezach i tragach branżowych,
- zorganizowano wizytę studyjną pn. „Zrównoważony rozwój",

- utworzono grupy zakupowe dla Partnerów Klastra (zakup energii elektrycznej, usługi szkoleniowe i doradcze),
- prowadzono doradztwo biznesowe – realizacja projektu „Granty na usługi doradcze dla MSP z obszaru legnicko-głogowskiego",
- zorganizowano Kongres Innowacji – projekt prezentujący osiągnięcia polskiej nauki oraz biznesu (o charakterze innowacyjnym, badawczym, technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym) w branży automotive z aspektem zasobów ludzkich.

W przypadku Dolnośląskiego Klastra Lotniczego:

- zorganizowano konferencję wzmacniającą więzi partnerskie oraz przedstawiającą oferty produktowo-usługowe firm i instytucji skupionych w Dolnośląskim Klastrze Lotniczym, zorganizowano spotkania i wizyty w przedsiębiorstwach należących do DKL mające na celu zacieśnianie współpracy pomiędzy firmami skupionymi w klastrze,
- promowano Dolnośląski Klaster Lotniczy oraz partnerów działających w jego obszarze poprzez uczestnictwo we współorganizowanej wystawie AeroMixer oraz w Międzynarodowym Salonie Przemysłu Obronnego w Kielcach,
- wspierano szkolnictwo branżowe i techniczne koordynując działania pomiędzy szkołami a firmami skupionymi w Klastrze Lotniczym przy tworzeniu klas patronackich kształcących młodzież zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców.

6. Łódzka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

- zarządzający strefą we współpracy z inwestorami strefowymi utworzył Technikum Automatyki i Robotyki – szkołę oferującą modułowy oraz dualny system kształcenia z wykorzystaniem ekosystemu działających w strefie inwestorów z kraju i zagranicy. Szkołą zarządza Strefa Edukacji sp. z o.o., której udziałowcami są Łódzka SSE S.A., Miele Technika, Ceramika Tubądzin i Delia Cosmetics. Partnerem naukowym i merytorycznym placówki jest Politechnika Łódzka. Technikum Automatyki i Robotyki to szkoła niepubliczna z uprawnieniami szkoły publicznej;
- przedstawiciel ŁSSE S.A. uczestniczył w charakterze prelegenta w konferencji „Szkoła branżowa – przyszłość nowoczesnego biznesu" organizowanej przez MEN;
- zarządzający strefą objął patronatem Wojewódzki Konkurs „ZAWODOWIEC", którego celem jest wspieranie szkolnictwa zawodowego i branżowego;
- strefa współorganizowała ogólnopolską konferencję „Integralność Edukacji Ogólnej i Zawodowej – Nowe wyzwania XXI wieku";
- zarządzający wziął udział w spotkaniu organizowanym przez Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową AHK oraz Ambasadę RFN pn. „2. Okrągły Stół Szkolnictwa Zawodowego" wraz z prezentacją oferty Technikum Automatyki i Robotyki.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

- W ramach działania w ICT Polska Centralna Klaster zarządzający strefą prowadził prace nad tworzeniem programów nauczania na kierunkach informatycznych Politechniki Łódzkiej dopasowanych do potrzeb zrzeszonych. Studenci politechniki pod opieką mentorów z przedsiębiorstw należących do klastra tworzyli projekty na ich potrzeby;

- zawarto porozumienie pomiędzy klastrami logistycznymi z Belgii, Wielkiej Brytanii, Łotwy, Rumunii i Polski. W ramach sieci FoodNet powstanie metaklaster Food in Eco Network. Jego celem będzie internacjonalizacja małych i średnich przedsiębiorców z branży żywności i logistyki, w tym przygotowywanie planów ekspansji na rynki: bliskowschodni, amerykański, kanadyjski i chiński. Stroną porozumienia jest klaster LODZistics Logistyczna Sieć Biznesowa Polski Centralnej, którego ŁSSE S.A. jest członkiem.

7. Mielecka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Działania zarządzającego strefą w zakresie przygotowania przyszłych kadr pracowniczych w 2018 r. obejmowały m.in.:

- promocję działań inwestorów wspierających szkolnictwo zawodowe – podczas corocznego spotkania z inwestorami (z udziałem przedstawicieli samorządów, biznesu, edukacji) zarządzający strefą wyróżnił przedsiębiorców wspierających pracowników w rozwoju kariery zawodowej, wspierających młodzież w rozwoju kompetencji i umiejętności technicznych, współpracujących z uczelniami, szkołami, placówkami edukacyjnymi;
- wsparcie doradców zawodowych – we współpracy z Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu (CKPiDN) zarządzający zorganizował spotkania doradców zawodowych z przedsiębiorcami, których celem było opracowanie planu działań w zakresie praktyk i staży zawodowych dla uczniów i nauczycieli;
- prezentację strefy mieleckiej i przedsiębiorców strefowych m.in. poprzez organizację *„Dni otwartych strefy”* – które umożliwiają uczniom zapoznanie się z oczekiwaniami pracodawców i wymaganiami co do kwalifikacji i kompetencji. Dzięki zaangażowaniu zarządzającego strefą w kwietniu 2018 r. 200 uczniów szkół gimnazjalnych zwiedziło Polskie Zakłady Lotnicze – lidera branży lotniczej w Mielcu, natomiast w czerwcu ub.r. – dzięki trzydniowej akcji przeprowadzonej przez zarządzającego strefą i CKPiDN w Mielcu pn. „Firmy otwierają bramy przed młodzieżą” – blisko 300 uczniów ze szkół powiatu mieleckiego odwiedziło kilkanaście firm strefowych z wiodących branż w strefie;
- zawarcie porozumienia ze stowarzyszeniem Akademia Umiejętności Technicznych Leonardo (ARP S.A. jest członkiem wspierającym stowarzyszenie), którego głównym celem jest wspieranie kształcenia technicznego młodzieży, w tym działań podejmowanych przez Młodzieżową Akademię Umiejętności Technicznych „Leonardo”. Dzięki Leonardo młodzież zapoznaje się ze światem techniki i robotyki oraz zdobywa umiejętności, które w przyszłości mogą zadecydować o wyborze dalszej drogi kształcenia;
- zawarcie porozumienia z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Celem porozumienia jest podejmowanie działań na rzecz tworzenia efektywnych powiązań pomiędzy edukacją i przemysłem oraz wymiany informacji o trendach społecznych, gospodarczych i technologicznych, które przyczynią się do dostosowania oferty kształcenia zawodowego do potrzeb stale zmieniającego się rynku pracy. W ramach porozumienia realizowany jest projekt Podkarpackiego Kuratora Oświaty pn. „Mój Profil” – wsparcie uczniów

w wyborze zawodu poprzez bezpośredni kontakt z rzeczywistym środowiskiem pracy. Projekt zakłada współpracę szkół, tj. dyrektorów i nauczycieli – doradców zawodowych z pracodawcami.

Przedstawiciele zarządzającego strefą brali również udział w cyklicznie organizowanych wydarzeniach:

- IX edycji Mieleckiego Festiwalu Nauki i Techniki, który ma za zadanie rozbudzić wśród uczniów zainteresowania naukowo-techniczne związane z lotnictwem, kosmonautyką, informatyką, programowaniem i robotyką, a także promować nowoczesne i aktywne metody nauczania w kształceniu zawodowym we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym,
- XIII edycji Targów Edukacyjnych w Mielcu – projektu edukacyjnego z zakresu orientacji zawodowej dla uczniów klas trzecich gimnazjów, mającego na celu ułatwienie młodzieży dokonania właściwego wyboru szkoły średniej, zgodnie z zainteresowaniami i umiejętnościami.
- panelu ekspertów – badaniu „Barometr zawodów" prowadzonym pod merytorycznym nadzorem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, które dotyczy krótkookresowej prognozy zapotrzebowania na zawody sklasyfikowane jako deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe w powiecie mieleckim,

oraz konferencjach promujących rozwój szkolnictwa zawodowego, tj.:

- wojewódzkiej konferencji „Szkolny doradca zawodowy – zadania i możliwości" pod patronatem honorowym Wojewody Podkarpackiego, organizowanej przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Przedstawiciel zarządzającego uczestniczył w eksperckich panelach dyskusyjnych: „wspomaganie doradców zawodowych przez specjalistów zewnętrznych", oraz „realizacja doradztwa zawodowego we współpracy z pracodawcami";
- IV Forum Gospodarczym w Krośnie zorganizowanym przez Prezydenta Miasta Krosna „Jak wykształcić, zatrudnić i zatrzymać pracownika. Nowe wyzwania rynku pracy", podczas którego prezentowano nowoczesne formy kształcenia i formy współpracy przedsiębiorców ze szkołami.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą założył, że w zakresie polityki klastrowej będzie angażował się w realizację inicjatyw klastrowych związanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa podkarpackiego, głównie lotnictwem i motoryzacją oraz dążył do dalszego rozwoju klastrów poprzez doskonalenie formuły ich funkcjonowania.

Efektem współpracy z klastrem Dolina Lotnicza był udział w targach lotniczych „ILA Berlin Air Show", gdzie swoje stoisko wystawiennicze miała delegacja z województwa podkarpackiego. W ramach tego stoiska promowana była Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. i mielecka specjalna strefa ekonomiczna. Wydarzenie zgromadziło branżowych potentatów z całego świata i było okazją do zaprezentowania przez producentów i dostawców rozwiązań dedykowanych lotnictwu, w tym również oferty firm zrzeszonych w klastrze Dolina Lotnicza (w tym licznej grupy inwestorów strefowych).

Zarządzający strefą wspiera również działania podejmowane przez klaster Wschodni Sojusz Motoryzacyjny, przyczyniając się do promocji motoryzacji, kolejnej inteligentnej specjalizacji woj. podkarpackiego. Obecnie Klaster zrzesza 30 członków, w tym wielu inwestorów ze strefy mieleckiej. We wrześniu 2018 r. przedstawiciel zarządzającego uczestniczył w misji gospodarczej do Austrii zorganizowanej przez Wschodni Sojusz Motoryzacyjny i Urząd Marszałkowski w Rzeszowie. Celem wyjazdu był udział i prezentacja na targach motoryzacyjnych AutoContact'18, organizowanych przez światowej klasy klaster motoryzacyjny ACstyria. Podczas kongresu na stoisku informacyjno-promocyjnym prezentowano polską gospodarkę i firmy usytuowane na Podkarpaciu. Przedstawiciele branży automotive wymienili się doświadczeniami i nawiązali kontakty z przedstawicielami firm należących do klastra ACstyria w Graz.

8. Pomorska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. w 2018 r. podjęła następujące działania w zakresie szkolnictwa branżowego:

- pod patronatem zarządzającego i inwestora strefowego WIKA Polska w Zespole Szkół Technicznych we Włocławku utworzona została klasa patronacka kształcąca w zawodach technik mechanik i technik mechatronik;
- w Zespole Szkół Rolniczych w Grudziądzu pod patronatem zarządzającego i przedsiębiorcy Mr Garden utworzono klasę patronacką kształcącą w zawodzie technik technologii drewna;
- zarządzający ufundował pracownię mechotroniki i automatyki w Zespole Szkół Mechanicznych Elektrycznych i Elektronicznych w Toruniu;
- wraz z Mondi Świecie dofinansowano wyposażenie pracowni praktycznej nauki zawodu dla elektryków w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Policealnych w Świeciu;
- kontynuacji działań związane z prowadzeniem klasy patronackiej w CKZiU nr 1 w Gdyni – klasa monter kadłubów jednostek pływających;
- wspólnie z Krajową Izbą Gospodarki Morskiej w Gdyni zarządzający zorganizował seminarium branżowe „Uczeń-pracownik w gospodarce morskiej" z udziałem przedsiębiorców, szkół, parlamentarzystów, władz samorządowych;
- wraz ze szkołą Conradinum zorganizowano dni otwarte dla uczniów pod nazwą *Poznaj Przemysł Stoczniowy* w ramach wydarzenia Dni Przemysłów i Technologii Morskich organizowanych przez Forum Okrętowe;
- podpisano umowę o współpracy z Sopocką Szkołą Wyższą w zakresie prowadzenia studiów dualnych na kierunku zarządzanie i inżynieria produkcji;
- zrealizowano działania na rzecz wprowadzenia do nauki nowego zawodu –technik programista w ZSMEiE w Toruniu;
- powołano wraz z miastem Toruń Toruńską sieć doradców zawodowych;
- w ramach współpracy z doradcami zawodowymi działającymi na terenie województw pomorskiego i kujawsko-pomorskiego zorganizowano 6 wizyt studyjnych do firm działających na terenie PSSE, przeprowadzono spotkania informacyjne na temat obecnego rynku pracy i współpracy szkół i biznesu;
- wspólnie z Urzędem Pracy w Toruniu zorganizowano VIII Toruńskie Dni Kariery;

- zorganizowano VI Dni Strefy na Wydziale Mechanicznym Politechniki Gdańskiej – w ramach targów 13 przedsiębiorców zachęcało studentów do podjęcia praktyk, staży i zatrudnienia;
- przygotowywano koncepcji utworzenia Stoczniowego Centrum Kształcenia Praktycznego 4.0;
- realizowano projekt w ramach działania 5.5 *Kwalifikacje dla Pomorzan* RPO Województwa Pomorskiego, którego celem jest podniesienie lub zmiana kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą uczestniczy i pomaga rozwijać najważniejsze inicjatywy klastrowe w regionie pomorskim oraz województwach ościennych, tj. Pomorski Klaster ICT Interizon, Bałtycki Klaster Morski i Kosmiczny (Baltic Sea&Space Cluster, dawniej Polski Klaster Morski) oraz Bałtycki Klaster Ekoenergetyczny – BKEE. Działania te skupiają się na ułatwianiu dostępu do zasobów wiedzy oraz skutecznym sieciowaniu partnerów biznesowych. Dodatkowo, dzięki wieloletniej współpracy z ośrodkami naukowymi, możliwe jest rozwijanie i wdrażanie najnowszych technologii oraz stwarzanie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw funkcjonujących w klastrach. W ramach działań Działu Parków Naukowo-Technologicznych PSSE zaangażowana jest w aktywność następujących

W 2018 r. w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym odbyła się ósma konferencja „Interizon Day" skierowana do przedstawicieli branży ICT na Pomorzu. Program spotkania skupiał się przede wszystkim na możliwościach rozwoju dla firm uczestniczących w działalności Pomorskiego Klastra ICT Interizon oraz wskazaniu narzędzi i sposobów na maksymalizację korzyści płynących z uczestnictwa w klastrze. Gośćmi były m.in. firmy strefowe : Flextronics International Poland, Lacroix Electronics. GPNT był partnerem w organizowanym przez Interizon warsztacie nt. pokonywania barier wzrostu „Zaprojektuj strategię rozwoju Twojej Firmy wg metodyki skalowania przedsiębiorstw GROWING PAINS".

Celem Polskiego Klastra Morskiego i Kosmicznego są zbieżne z celami PSSE, które przyświecały organizacji „I Forum Bezpieczeństwa Przemysłu Morskiego" w styczniu 2018 r. w Bałtyckim Porcie Nowych Technologii. Zostało one zorganizowane przez zarządzającego będącego członkiem Polskiego Klastra Morskiego oraz PZU Lab. Wydarzenie spotkało się z dużym odzewem ze strony środowiska przemysłu morskiego. W 2018 r. odbyła się także konferencja „Baltic Sea & (Outer) Space – New Perspective for our Region" inaugurująca drugi cykl spotkań organizowanych pod patronatem Komisji Nauk Kosmicznych przy oddziale PAN w Gdańsku oraz Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego. Podczas wydarzenia zarządzający strefą przedstawił program akceleracyjny „Space3ac Intermodal Transportation".

W 2018 r. Bałtycki Klaster Ekoenergetyczny był partnerem organizowanej przez zarządzającego strefą konferencji „ECO-ON technologie ekoefektywne – badania laboratoryjne, transfer, wdrożenia i finansowanie". Wydarzenie miało na celu promocję nowych technologii w budownictwie energooszczędnym i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz badań prowadzonych w Laboratoriach MOLANOTE.

9. Słupska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2018 r. Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (PARR) zarządzająca strefą słupską była partnerem i współorganizatorem, m.in.: Targów Pracy przy Politechnice Koszalińskiej oraz Akademickich Spotkań z Przedsiębiorczością przy Akademii Pomorskiej ze Słupska. PARR brała także udział w regionalnych i lokalnych kampaniach promujących szkolnictwo zawodowe wśród młodzieży i uczniów szkół, a także w trzech konferencjach organizowanych przez kuratoria oświaty z Gdańska i Szczecina. Zarządzający kontynuował współpracę z Akademią Pomorską w ramach projektu Słupskiego Ośrodka Akademickiego, z Politechniką Koszalińską w ramach planowanej na 2019 r. współorganizacji środkowopomorskich Targów Pracy GlobalLogic Job Fair i Wydziału Zamiejscowego Wydziału Przemysłu Drzewnego w Szczecinku. PARR podjął współpracę z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową z Wałcza przy organizacji seminarium biznesowego dla przedsiębiorców regionu wałeckiego.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

PARR współpracował z miastem Słupsk, Engie, ZIM oraz licznymi firmami z regionu, w tym przedsiębiorcami ze strefy słupskiej przy tworzeniu Słupskiego Klastra Bioenergetycznego, który otrzymał miano pilotażowego klastra energii i znalazł się w 10-tce najlepszych z 33 wyłonionych klastrów. Zarządzający kontynuował również współpracę ze Szczecineckim Klastrem Meblowym oraz Klastrem Transportowo-Logistycznym Północ-Południe (Krajowy Klaster Kluczowy). Podpisano listy intencyjne o współpracy z: Zarządem Nadbałtyckich Inicjatyw Klastrowych sp. z o.o.

10. SSE „Starachowice"

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

SSE „Starachowice" S.A. należy do inicjatorów – założycieli Świętokrzyskiego Klastra Edukacji Zawodowej (ŚKEZ). Obecnie tworzą go 52 podmioty – instytucje szkolnictwa wyższego, szkolnictwa zawodowego, przedsiębiorstwa, instytucje wsparcia biznesu, przedstawiciele samorządów i władz województwa. W ramach klastra funkcjonują klasy patronackie. W 2018 r. kontynuowana była nauka w dwóch klasach patronackich – Starachowicach klasa kształcąca w zawodzie elektromechanik pojazdów samochodowych (utworzona przez MAN Bus sp. z o.o., Zespół Szkół Zawodowych nr 3, Starostwo Powiatowe w Starachowicach oraz SSE „Starachowice" S.A.), a w Ostrowcu Świętokrzyskim – klasa w zawodzie technik mechatronik (jej założycielami są CELSA Huta Ostrowiec sp. z o.o., Zespół Szkół nr 3, Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz SSE „Starachowice" S.A.). Powstała również kolejna klasa patronacka w Starachowicach w zawodzie operator obrabiarek skrawających pod patronatem firm: STARPOL II sp. z o.o. oraz PERFOPOL sp. z o.o., przy współpracy Starostwa Powiatowego w Starachowicach i SSE „Starachowice" S.A.

W 2018 r. SSE „Starachowice" kontynuowała współpracę ze Świętokrzyską Komendą OHP, na mocy umowy zawartej w roku 2017, umożliwiającej młodzieży szukającej drogi na rynku pracy dotarcie do przedsiębiorstw strefowych.

Strefa starachowicka została partnerem projektu pt. „Kształcimy specjalistów – rozwój edukacji zawodowej dla Starachowic" realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Głównym celem projektu jest rozwój i podniesienie atrakcyjności kształcenia zawodowego Technikum nr 1, Technikum nr 2 i Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 1 w Starachowicach oraz jego lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy. Uczniowie będą mogli skorzystać z kursów i szkoleń gwarantujących dodatkowe umiejętności cenione wśród pracodawców, a także ze staży zawodowych w okresie wakacji, za co będą dostawać stypendium w wysokości połowy średniego wynagrodzenia. Zaplanowano też kursy z języka angielskiego i niemieckiego zawodowego oraz dodatkowe zajęcia z matematyki na poziomie rozszerzonym. Nauczyciele będą mogli doskonalić swoje umiejętności na studiach podyplomowych czy specjalistycznych szkoleniach w zakresie prowadzonego kształcenia zawodowego. Do każdej szkoły biorącej udział w projekcie zakupiony zostanie niezbędny sprzęt, w tym komputery, tablice multimedialne, projektory, symulator jazdy samochodem.

11. Suwalska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2018 r. zarządzający strefą przyznał 10 stypendiów naukowych dla najlepszych uczniów szkół branżowych i technicznych, którzy odbyli praktyki w przedsiębiorstwach działających na obszarze suwalskiej sse. W ramach kontynuacji ubiegłorocznych działań ufundowano też nagrody w konkursie „Pokaż swoje umiejętności. Zawód to klucz do sukcesu".

Ponadto zarządzający wziął udział w spotkaniach z uczniami ostatnich klas gimnazjalnych i ich rodzicami. Celem spotkań było zachęcenie do podjęcia dalszej nauki w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe. W tym zakresie podjęto współpracę z 5 szkołami gimnazjalnymi oraz ponadgimnazjalnymi.

Wraz z Zespołem Szkół Technicznych w Suwałkach zarządzający brał udział w organizacji:
- spotkania uczniów z doradcą zawodowym,
- wizyt uczniów w przedsiębiorstwach działających na obszarze strefy.

Zarządzający strefą brał również udział w tworzeniu dokumentu „Strategia Oświaty Miasta Suwałk do 2024" (w zespole ds. kształcenia zawodowego).

W celu promocji kształcenia branżowego i technicznego wyemitowano audycję sponsorowaną na antenie Radia Białystok (zasięg województwa podlaskiego).

Przedstawiciele zarządzającego strefą uczestniczyli w dwóch wydarzeniach związanych ze zmianami w prawie oświatowym organizowanymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej:
- „Szkoła branżowa – przyszłość nowoczesnego biznesu",
- Kongres Powiatów „Dobry Zawód".

Zarządzający uczestniczył również w Targach Edukacyjno-Zawodowych w Zespole Szkół nr 6 w Suwałkach i przedstawił prelekcje na trzech wydarzeniach:
- IX Konferencji Metodycznej dla dyrektorów szkół zawodowych oraz nauczycieli przedmiotów zawodowych województwa podlaskiego organizowanej przez Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach,

- konferencji *Szkolnictwo zawodowe w realizacji z pracodawcą* zorganizowanej przez Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty oraz Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku,
- spotkaniu edukacyjnym dla uczniów Zespołu Szkół Handlowo-Ekonomicznych w Białymstoku organizowanym przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Białymstoku.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą jest członkiem trzech klastrów: Klastra Obróbki Metali, Grajewskiego Klastra Przedsiębiorczości i Polish Wood Cluster. W 2018 r. strefa podpisała porozumienie o współpracy z Wschodnim Klastrem Budowalnym.

Wspólnie z Klastrem Obróbki Metali (Krajowy Klaster Kluczowy) zarządzający strefą wziął udział w czterech wydarzeniach:
- Międzynarodowych Targach Przemysłowych Hannover Messe w Niemczech,
- Targach Obróbki Metali STOM-TOOL w Kielcach,
- Międzynarodowych Targach Przemysłowych ITM 2018 (Subcontracting) w Poznaniu,
- Targach Warsaw Industry Week w Nadarzynie.

Ponadto zarządzający podjął rozmowy w sprawie utworzenia klastra edukacyjnego. Ostateczna decyzja zostanie podjęta po zapoznaniu się z faktycznym zapotrzebowaniem przedsiębiorców w zakresie funkcjonowania takiej organizacji.

12. Tarnobrzeska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2018 r. Oddział ARP w Tarnobrzegu kontynuował współpracę z partnerami – członkami Klastra Edukacji Zawodowej TSSE oraz z instytucjami działającymi na lokalnym rynku pracy, realizując m.in. poniższe przedsięwzięcia związane z przygotowaniem kadr dla przemysłu w branżach, jakie funkcjonują w ramach firm działających w TSSE:
- w styczniu w siedzibie Oddziału odbyło się spotkanie konsultacyjne z Dyrektorem Zespołu Szkół im. ks. St. Staszica w Tarnobrzegu w sprawie utworzenia nowych kierunków kształcenia zawodowego,
- w lutym przedstawiciele strefy brali udział w spotkaniu z samorządami powiatu tomaszowskiego, a w marcu uczestniczyli w konferencji „Zawód – perspektywa na przyszłość" zorganizowanej przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Przedmiotem ww. spotkania i konferencji były problemy kształcenia zawodowego i dopasowanie kształcenia do rynku pracy,
- w kwietniu strefa wspólnie z Centrum Edukacji Zawodowej w Stalowej Woli zorganizowała Finał XIV Konkursu „Skutecznie szukam pracy" promującego nowe możliwości w poszukiwaniu pracy dla absolwentów szkół zawodowych,
- we wrześniu zarządzający współorganizował kampanię promocyjną ogłoszonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie konkursu „Biznes Klasa", którego celem było wyłonienie podmiotów gospodarczych wykazujących się największymi walorami edukacyjnymi w zakresie wspierania szkół zawodowych w województwie podkarpackim.

13. Wałbrzyska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W ramach działalności Klastra Edukacyjnego „INVEST in EDU" zarządzający strefą:

- w ramach spotkania Efektywne doradztwo zawodowe w Wałbrzychu przedstawił rekomendacje do rozporządzenia w sprawie doradztwa zawodowego,
- zorganizował spotkania w szkołach w powiecie jaworskim z przedsiębiorcami, m.in. Mercedes-Benz Manufacturing Poland i Electrolux Poland,
- wziął udział w spotkaniu Grupy Roboczej II Komitetu ds. Edukacji Polsko-Niemieckiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Międzyregionalnej i Przygranicznej, w ramach którego odbyło się seminarium dla animatorów polsko-niemieckich wymian na poziomie szkół zawodowych,
- zorganizował kolejne edycje Rajdu po strefie 2018 w Wałbrzychu i Opolu, w ramach których uczniowie siódmych klas szkoły podstawowej oraz drugich klas gimnazjalnych zwiedzali fabryki zlokalizowane w Wałbrzyskiej SSE,
- wziął udział w Europejskim Tygodniu Umiejętności Zawodowych.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2018 r. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna wspólnie z Legnicką SSE i Politechniką Wrocławską utworzyła grupę roboczą pn. „Logistyka".

Strefa współorganizowała pierwszą edycję Międzynarodowego Spotkania Producentów i Inwestorów sektora lotniczego Civil&Military Aeromixer. Zorganizowano również konferencję „Rozwój współpracy między partnerami Dolnośląskiego Klastra Lotniczego", która odbyła się 22 listopada 2018 r.

W maju 2018 r. podpisane zostało prozumienie dotyczące nowych klas patronackich. W Zespole Szkół Salezjańskich powstanie Technikum kształcące w dwóch specjalnościach z branży lotniczej: technik mechanik – klasa pod patronatem UTC Aerospace Systems Wrocław sp. z o.o. oraz technik elektronik – klasa pod patronatem Radiotechnika Marketing sp. z o.o., Becker Avionics Polska sp. z o.o.

14. Warmińsko-Mazurska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2018 r. zarządzający strefą kontynuował działania na rzecz promocji, rozwoju i doskonalenia szkolnictwa zawodowego oraz dostosowania oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku. W-M SSE S.A., Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz ALNEA sp. z o.o. realizują pilotażowy Program Wspomagania Uczniów w Wyborze Zawodu „Laboratorium". W 2018 r. zakończono II edycję programu skierowaną do uczniów powiatów: olsztyńskiego, elbląskiego, kętrzyńskiego i ełckiego. Przystąpiło do niej 47 szkół, które wzięły udział w 119 wizytach w 35 firmach.

W marcu ub.r. w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie odbyła się konferencja *„Kształcenie zawodowe w zreformowanej szkole oraz doradztwo edukacyjno-zawodowe",* zorganizowana przez W-M SSE S.A. oraz Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Głównym tematem wydarzenia były kierunki rozwoju kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami pracodawców

oraz zmiany w systemie oświaty związane z wprowadzeniem szkół branżowych. W trakcie konferencji Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty powołał Radę Dyrektorów Szkół Zawodowych.
W czerwcu 2018 r. odbyło się seminarium branżowe, którego głównym tematem było szkolnictwo zawodowe. W Zespole Szkół Budowlanych w Olsztynie rozmawiano o wyzwaniach, z jakimi mierzą się szkoły oraz przedsiębiorcy w obszarze kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy.

W listopadzie 2018 r. odbyła się inauguracja III edycji Programu Wspomagania Uczniów w Wyborze Zawodu *„Laboratorium – Mój Profil”*. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele: pracodawców, szkół i samorządów. W roku szkolnym 2018/2019 Program skierowany jest do uczniów III klas gimnazjalnych oraz VII i VIII klas szkół podstawowych z całego województwa warmińsko-mazurskiego. Głównym celem przedsięwzięcia jest umożliwienie młodzieży poznania naturalnego środowiska pracy poprzez wizyty studyjne w przedsiębiorstwach, a tym samym zdobycia wiedzy o różnych zawodach. Drugim ważnym aspektem jest możliwość dostosowania kształcenia do potrzeb pracodawców. Do udziału w III edycji programu zgłosiło się 157 szkół i 59 pracodawców.

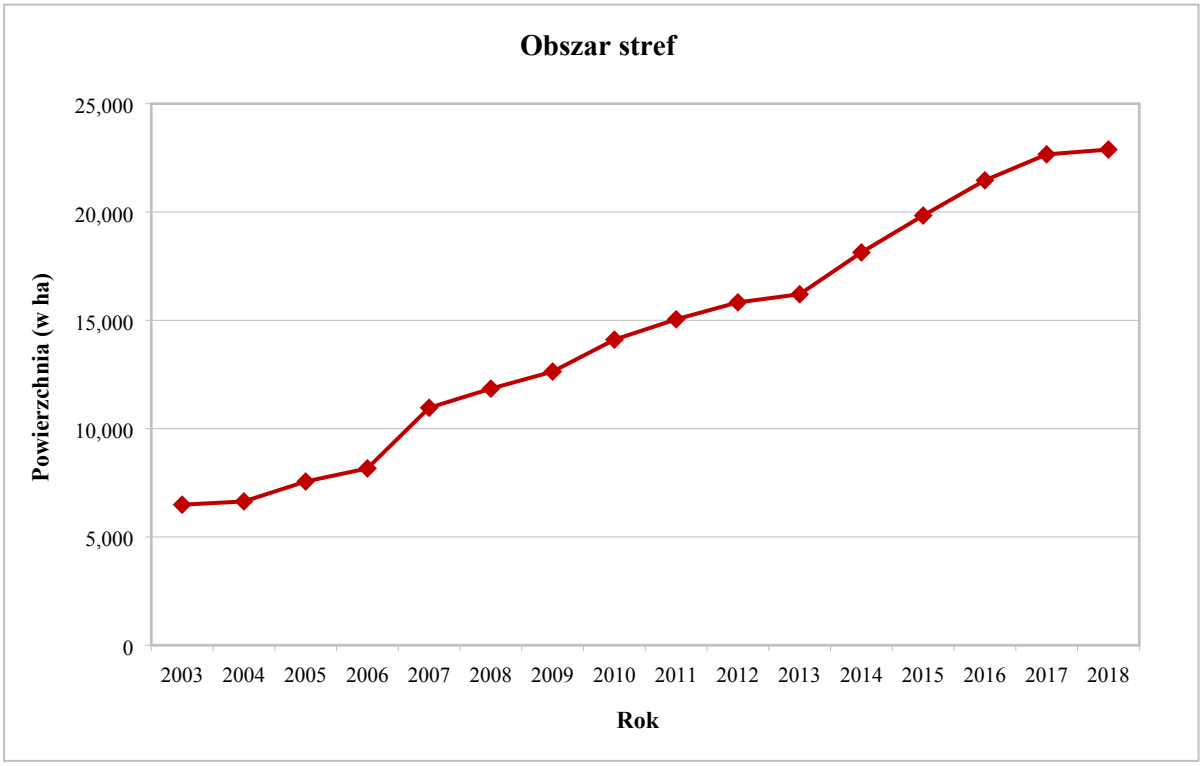
Podsumowanie

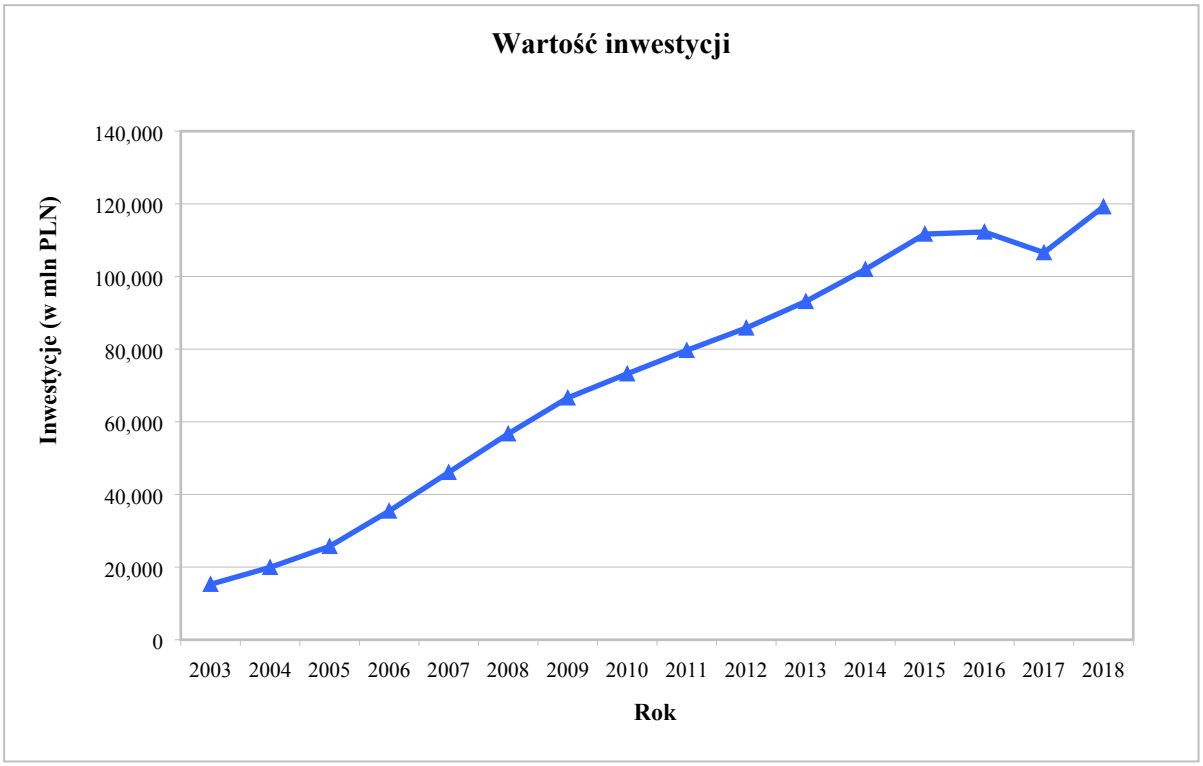
Rok 2018 charakteryzował się wyższą dynamiką zmiennych opisujących efekty funkcjonowania specjalnych stref w porównaniu z 2017 r. Dynamika nakładów inwestycyjnych, zatrudnienia ogółem i nowych miejsc pracy była dodatnia, przy czym wartość inwestycji i liczba nowych miejsc pracy wzrosła o ponad 10%.

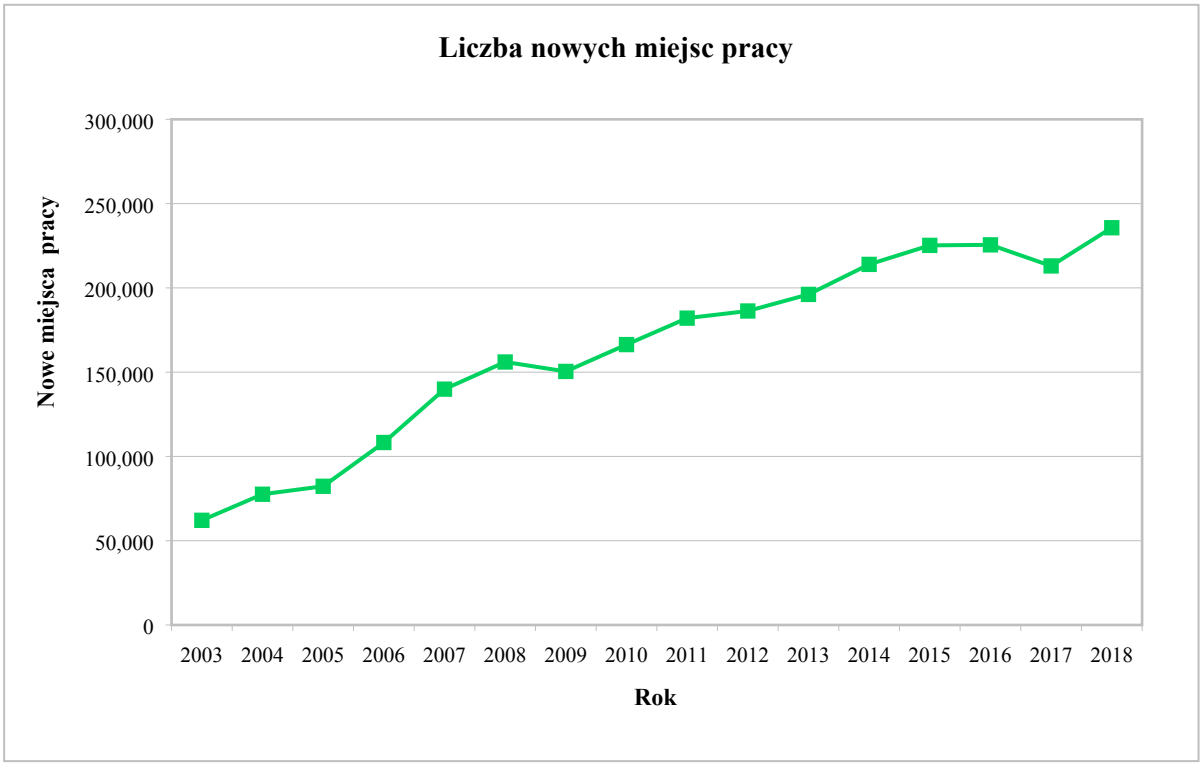
Liczba nowych zezwoleń wydanych w 2017 r. była niższa o prawie 25% w stosunku do 2017 r. Było to wynikiem wprowadzenia nowego instrumentu wsparcia na mocy *ustawy o wspieraniu nowych inwestycji*, który docelowo ma zastąpić specjalne strefy ekonomiczne. Zgodnie z tą ustawą wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej będzie możliwe wyłącznie do 15 czerwca 2019 r. Od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych do *ustawy o wspieraniu nowych inwestycji*, tj. od dnia 5 września 2018 r. zarządzający strefami wydają natomiast decyzje o wsparciu dla przedsiębiorców planujących inwestycje na terenie całej Polski.

Wdrożenie nowego instrumentu wsparcia – wzorowanego na specjalnych strefach ekonomicznych, ale stosowanego także poza ich obszarem – było przyczyną dużo mniejszego niż w poprzednich latach zwiększenia powierzchni stref. Zmiany obszaru dotyczyły tylko 5 stref i spowodowały zwiększenie ich powierzchni o ok. 222,9 ha, czyli o niespełna 1%.

Na poniższych wykresach przedstawiono zmiany obszaru stref, wielkości poniesionych przez przedsiębiorców nakładów inwestycyjnych i liczbę utworzonych nowych miejsc pracy w latach 2003–2018.

Wartość inwestycji
Inwestycje (w mln PLN)
140,000
120,000
100,000
80,000
60,000
40,000
20,000
0
2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018
Rok

Liczba nowych miejsc pracy
Nowe miejsca pracy
300,000
250,000
200,000
150,000
100,000
50,000
0
2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018
Rok

Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce

Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce

Legenda:
- Kamiennogórska SSE
- Katowicka SSE
- Kostrzyńsko-Słubicka SSE
- Krakowska SSE
- Legnicka SSE
- Łódzka SSE
- Mielecka SSE
- Pomorska SSE
- Słupska SSE
- Starachowicka SSE
- Suwalska SSE
- Tarnobrzeska SSE
- Wałbrzyska SSE
- Warmińsko-Mazurska SSE